

ECRI

European Commission against Racism and Intolerance
Commission européenne contre le racisme et l'intolérance
Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței

CRI (2001) 7

Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței

COMPILAȚIE A
RECOMANDĂRILOR DE POLITICA GENERALĂ
A ECRI

Strasbourg, ianuarie 2001

Secretariatul ECRI / Secrétariat de l'ECRI / Secretariat of ECRI
Direcția Generală a Drepturilor Omului – DGH II /
Direction Générale des Droits de l'Homme – DG II /
Directorate General of Human Rights – DG II
Consiliul Europei / Conseil de l'Europe / Council of Europe
F - 67075 STRASBOURG Cedex
Tel.: +33 (0) 3 88 41 29 64
Fax: +33 (0) 3 88 41 39 87
E-mail: combat.racism@coe.int

Vizitati situl nostru Internet: www.ecri.coe.int

In cadrul activităților referitoare la teme generale, ECRI elaborează o serie de recomandări de politică generală adresate guvernelor tuturor statelor membre. Acestea acoperă principalele domenii ale luptei împotriva rasismului și intoleranței și furnizează liniile directe pentru punerea în practică a politicilor naționale globale. Prima recomandare de politică generală a ECRI este deosebit de cuprinzătoare, incluzând aspectele juridice și non-juridice ale luptei împotriva rasismului și a intoleranței. Cea de-a doua recomandare a ECRI este axată asupra rolului organismelor naționale specializate în combaterea rasismului și a intoleranței (avocatul poporului, comisii etc.). A treia recomandare se referă la combaterea rasismului și intoleranței împotriva Romilor/Țiganilor. Cea de-a patra urmărește promovarea anchetelor naționale asupra experiențelor și percepției discriminării și rasismului din punctul de vedere al potențialelor victime. Cea de-a cincea recomandare de politică generală se referă la măsurile de combatere a intoleranței și discriminării împotriva musulmanilor.

CUPRINS

Pagină

Recomandarea de politică generală Nr. 1 Combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței.....	5
Recomandarea de politică generală Nr. 2 Organisme specializate pentru combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței la nivel național.....	10
Recomandarea de politică generală Nr. 3 Combaterea rasismului și intoleranței împotriva Romilor/Țiganilor.....	15
Recomandarea de politică generală Nr. 4 Anchete naționale asupra experiențelor și percepției discriminării și rasismului din punctul de vedere al potențialelor victime.....	19
Recomandarea de politică generală Nr. 5 Combaterea intoleranței și discriminării împotriva musulmanilor.....	24

Recomandarea de politică generală Nr. 1 a Comisiei Europene împotriva Rasismului și a Intoleranței (ECRI)^x

Combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței

Comisia Europeană împotriva Rasismului și a Intoleranței:

Amintind Declarația adoptată de șefii de stat și de guvern ai statelor membre ale Consiliului Europei la Summitul de la Viena din 8-9 octombrie 1993;

Amintind faptul că Planul de Acțiune asupra combaterii rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței, ca parte componentă a acestei Declarații a invitat Comitetul Miniștrilor să înființeze Comisia Europeană împotriva Rasismului și a Intoleranței cu mandatul, printre altele, de a formula recomandări de politică generală către statele membre;

Având în vedere propunerile conținute de Recomandarea Nr. 1275 asupra luptei împotriva rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței adoptată de Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei la 28 iunie 1995;

Convinsă că o luptă eficientă împotriva rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței implică o abordare susținută și cuprinzătoare, concretizată printr-o gamă largă de măsuri care se completează și se întăresc reciproc, acoperind toate aspectele vieții;

Recunoscând diversitatea socială, economică și juridică a statelor membre și necesitatea adoptării de măsuri specifice în domeniu, care să reflecte această diversitate;

Conștienți de faptul că nu sunt suficiente doar măsurile juridice în combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței, dar că acestea au, totuși, o importanță primordială și că aplicarea defectuoasă a legislației existente, discreditează ansamblul măsurilor adoptate în lupta împotriva rasismului și intoleranței;

Amintind faptul că strategiile preventive pe termen mediu și lung care se bazează în special pe măsurile cu caracter educativ sunt cruciale pentru a limita diversele manifestări ale rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței și exprimând în acest sens sprijinul său pentru inițiativa adoptată în cadrul Consiliului Europei, în special în domeniul predării istoriei, precum și pentru Recomandarea (84)18 asupra pregătirii profesorilor în domeniul educației pentru înțelegere interculturală, în special în contextul migrării, precum și pentru Recomandarea R(85)7 asupra predării și învățării drepturilor omului în școli;

Recunoscând rolul activ pe care media îl poate avea în promovarea culturii, toleranței și înțelegerii reciproce;

^x Strasbourg, 4 octombrie 1996

Dorind ca prin această primă recomandare de politică generală, complementară altor eforturi întreprinse la nivel internațional, să ajute statele membre în combaterea eficientă a rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței, prin propunerea de măsuri concrete și specifice într-un număr limitat de domenii care sunt în mod special pertinente;

Recomandă guvernelor statelor membre următoarele:

A. REFERITOR LA DREPTUL NAȚIONAL, APLICAREA LEGII ȘI RECURSURILE JUDICIARE

- Să determine angajarea statului, ca prin ordinea sa juridică internă, de exemplu în cadrul Constituției sau a Legii fundamentale, să asigure tratamentul egal al tuturor persoanelor și să lupte împotriva rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței.
- Să semneze și să ratifice instrumentele juridice internaționale care figurează în anexă.
- Să fie adoptate măsuri prin care dreptul național penal, civil și administrativ să combată în mod expres și specific, rasismul, xenofobia, antisemitismul, și intoleranța, care prevăd, în special:
 - că discriminarea în angajare și în furnizarea de bunuri și servicii către public este ilegală;
 - că actele rasiste și xenofobe sunt pedepsite cu severitate prin metode cum ar fi:
 - definind drept delict specific delictelor comune care au un caracter rasist sau xenofob;
 - ținând cont în special de motivațiile rasiste sau xenofobe ale autorului delictului;
 - că infracțiunile penale cu caracter rasist sau xenofob pot fi urmărite din oficiu;
 - că, în conformitate cu obligațiile asumate de către state sub incidența instrumentelor internaționale, și în special a Articolului 10 și 11 a Convenției Europene a Drepturilor Omului,

exprimarea orală, în scris și audio-vizuală și alte forme de exprimare, inclusiv media electronică, care incită la ură, discriminare și violență împotriva grupurilor rasiale, etnice, naționale sau religioase sau împotriva membrilor acestora, pe motiv că aceștia aparțin unui asemenea grup, sunt considerate, din punct de vedere juridic, drept o infracțiune penală, care vizează, de asemenea, producția, distribuția și depozitarea pentru distribuție a materialului în chestiune;
- În conformitate cu obligațiile internaționale menționate mai sus, să fie adoptate măsuri, inclusiv, dacă este nevoie, măsuri juridice, pentru combaterea

organizațiilor rasiste – fiind conștienți că acestea pot reprezenta un pericol la adresa drepturilor omului și grupurilor minoritare – inclusiv interzicerea unor asemenea organizații dacă se consideră că astfel se contribuie la lupta împotriva rasismului;

- Să sensibilizeze publicul larg asupra legislației în domeniul combaterii rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței;
- Să acorde prioritate urmărilor penale împotriva delictelor cu caracter rasist sau xenofob și acestea să fie desfășurate într-o manieră energică și consecventă;
- Să colecteze și să publice date statistice precise asupra numărului de delictes rasiste sau xenofobe semnalate de poliție, de urmăriri, asupra motivelor din cauza cărora nu s-a efectuat urmărirea și asupra rezultatului cazurilor;
- Să ofere victimelor discriminării recursuri legale adecvate, fie în drept penal sau în drept administrativ și civil, acolo unde pot fi asigurate compensații pecuniare sau alte compensații;
- Să pună la dispoziția victimelor discriminării asistență juridică adecvată atunci când acestea doresc să facă un recurs legal;
- Să facă cunoscute recursurile legale și mijloacele de a avea acces la acestea.

B. REFERITOR LA POLITICILE ÎN ANUMITE DOMENII

- Să se adopte măsuri în domeniul educației și informației în vederea întăririi luptei împotriva rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței;
- Să se adopte politici care să întărească sensibilizarea asupra bogăției pe care diversitatea culturală o aduce societății;
- Să se realizeze cercetări asupra naturii, cauzelor și manifestărilor rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței la nivel local, regional și național;
- Să vegheze pentru ca programele școlare, de exemplu cele în domeniul predării istoriei, să fie astfel întocmite încât să întărească aprecierea diversității culturale;
- Să înființeze și să susțină cursuri de pregătire pentru promovarea sensibilității culturale, conștientizarea prejudecăților și cunoașterea aspectelor legale ale discriminării pentru cei responsabili cu recrutarea și promovarea procedurilor, pentru cei care au contact direct cu publicul și pentru cei care trebuie să vegheze ca persoanele din organizații să se conformeze normelor și politicilor de nediscriminare și egalitate a șanselor;
- Să asigure, în special, ca asemenea pregătiri să fie introduse și menținute pentru poliție, pentru personalul din instanțele de justiție penală, pentru personalul penitenciarelor și personalul care are de-a face cu non-cetățeni, în special refugiații și cei care solicită azil;

- Să încurajeze funcționarii publici să fie conștienți de necesitatea promovării toleranței în declarațiile lor publice;
- Să vegheze pentru ca poliția să trateze în mod egal toți membrii publicului și să se abțină de la orice fel de act de rasism, xenofobie, antisemitism și intoleranță;
- Să dezvolte structurile formale și informale de dialog dintre poliție și comunitățile minoritare și să vegheze pentru existența unui mecanism care să permită cercetarea într-o manieră independentă a incidentelor și domeniile de conflict dintre poliție și grupurile minoritare;
- Să încurajeze recrutarea de membri ai grupurilor minoritare în serviciile publice, la toate nivelurile, și în special în poliție și în personalul auxiliar;
- Să vegheze ca serviciile publice, cum ar fi cele de sănătate, de ajutor social și de educație să fie accesibile tuturor, fără discriminare;
- Să se adopte măsuri specifice, cum ar fi furnizarea de informații cu țintă, pentru a asigura faptul ca toate grupurile în drept să aibă acces la aceste servicii;
- Să se promoveze și să se sporească egalitatea reală a șanselor prin asigurarea existenței unor măsuri speciale de pregătire care să ajute oamenii aparținând minorităților naționale să intre pe piața de muncă;
- Să inițieze cercetarea practicilor discriminatorii și a barierelor sau mecanismelor de excludere din sectorul public și privat de locuințe;
- Să asigure ca sectorul public de locuințe să fie alocat pe baza criteriilor publicate care sunt justificabile, adică cele care asigură accesul egal al tuturor acelor în drept, indiferent de originea lor etnică;
- Având în vedere că este dificil să se dezvolte și să se implementeze în mod eficient politici în domeniile aflate în discuție în absența datelor bune, să se strângă, în concordanță cu legislația europeană, reglementări și recomandări asupra protecției datelor și protecției intimității, acolo și atunci când este nevoie, date care vor sprijini evaluarea situației și experiențelor grupurilor care sunt vulnerabile în mod deosebit față de rasism, xenofobie, antisemitism și intoleranță.

ANEXĂ

Lista instrumentelor juridice internaționale în domeniu

- Convenția pentru Protecția Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale (Convenția Europeană a Drepturilor Omului) (1950) și protocoalele adiționale;
- Convenția Organizației Națiunilor Unite referitoare la Statutul Refugiaților (1951)
- Convenția Organizației Internaționale a Muncii referitoare la Discriminare în materie de angajare și profesie;
- Carta Socială Europeană (1961) și protocoalele sale adiționale;
- Convenția UNESCO referitoare la Lupta împotriva Discriminării în Educație (1960);
- Convenția Internațională pentru Eliminarea Tuturor Formelor de Discriminare Rasială (1965);
- Pactul Internațional relativ la Drepturile Economice, Sociale și Culturale (1966);
- Pactul Internațional relativ la Drepturile Civile și Politice (1966) și primul său protocol adițional;
- Carta Europeană a Limbilor Regionale și Minoritare (1992);
- Convenția-cadru pentru Protecția Minorităților Naționale (1995).

Recomandarea de politică generală Nr. 2 a Comisiei Europene împotriva Rasismului și Intoleranței (ECRI)^x

Organisme specializate de combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței la nivel național

Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței (ECRI):

Reamintind Declarația adoptată de șefii de stat și de guvern ai statelor membre ale Consiliului Europei, la Summitul de la Viena din 8-9 octombrie 1993;

Reamintind că Planul de Acțiune privind combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței, definit în cadrul acestei Declarații, a invitat Comitetului Miniștrilor să înființeze Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței care are ca mandat, printre altele, formularea recomandărilor de politică generală pentru statele membre;

Luând în considerare Rezoluția 48/134 adoptată de Adunarea Generală a Națiunilor Unite la 20 decembrie 1993 privind Instituțiile Naționale pentru Promovarea și Protejarea Drepturilor Omului;

Luând în considerare, de asemenea, principiile fundamentale stabilite la prima întâlnire internațională a Instituțiilor Naționale pentru Promovarea și Protejarea Drepturilor Omului, ținută la Paris în 7-9 octombrie 1991 (cunoscute ca “Principiile de la Paris”);

Reamintind diferitele Rezoluții adoptate la prima și la a doua întâlnire europeană a Instituțiilor Naționale pentru Promovarea și Protejarea Drepturilor Omului, ținute la Strasbourg în 7-9 noiembrie 1994 și, respectiv, la Copenhaga în 20-22 ianuarie 1997;

Luând în considerare Recomandarea nr. R (85) 13 a Comitetului Miniștrilor privind instituția Avocatului Poporului;

Luând, de asemenea, în considerare lucrările desfășurate în cadrul Comitetului Director pentru Drepturile Omului (CDDR) referitoare la înființarea instituțiilor naționale independente a drepturilor omului;

Subliniind că lupta contra rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței reprezintă o parte integrantă a protejării și promovării drepturilor fundamentale ale omului;

Reamintind propunerea ECRI de întărire a clauzei de nediscriminare (Articolul 14) a Convenției Europene a Drepturilor Omului;

Profund convinsă că fiecare trebuie să fie protejat împotriva discriminării bazate pe rasă, culoare, limbă, religie, origine națională sau etnică sau împotriva discriminării care poate indirect să provină din aplicarea legii în aceste domenii;

^x Strasbourg, 13 iunie 1997

Convinsă de necesitatea de a acorda cea mai mare prioritate măsurilor de aplicare integrală a legislației și a politicilor destinate combaterii rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței;

Reamintind că o strategie eficientă împotriva rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței se bazează în mare parte pe sensibilizarea, informarea și educarea publicului cât și pe protejarea și promovarea drepturilor indivizilor care aparțin grupurilor minoritare;

Convinsă că organismele specializate în combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței la nivel național pot contribui prin acțiuni concrete la diferite niveluri, la întărirea eficienței ansamblului de măsuri luate în acest domeniu și la asigurarea consilierii și a informării autorităților naționale;

Apreciind faptul că astfel de organisme specializate au fost deja înființate și funcționează în câteva state membre;

Recunoscând că forma pe care aceste organisme o ia poate varia în funcție de circumstanțele din diferitele state membre și poate face parte dintr-un organism cu obiective mai largi din domeniul drepturilor omului în general;

Recunoscând, de asemenea, necesitatea guvernelor însăși de a furniza informații și de a fi accesibile organismelor specializate și de a le consulta asupra problemele relevante funcțiilor lor;

Recomandă guvernelor statelor membre:

1. să ia în considerare cu atenție posibilitatea înființării de organisme specializate în combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței la nivel național, în cazul în care astfel de organisme nu există deja;
2. pentru examinarea acestei probleme să se ghideze după principiile de bază conținute în anexa acestei recomandări și să se inspire din acestea în măsura în care aceste principii constituie opțiuni prezentate spre a fi discutate la nivel național.

Anexa la Recomandarea de politică generală Nr. 2 a ECRI

Principiile de bază referitoare la organismele specializate în combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței la nivel național

Capitolul A: statutele care instituie organismele specializate

Principiul 1

Mandat

1. Organismele specializate ar trebui dotate cu un mandat enunțat clar printr-un text constituțional sau alt text legislativ;
2. Mandatul organismelor specializate ar trebui să stabilească alcătuirea, sfera de competență, atribuțiile statutare, responsabilitățile și finanțarea acestora.

* * *

Capitolul B: forme alternative de organisme specializate

Principiul 2

1. Conform tradițiilor juridice și administrative ale țărilor în care acestea sunt stabilite, organismele specializate pot lua diferite forme.
2. Rolul și funcțiile stabilite prin intermediul principiilor de mai sus ar trebui îndeplinite de organisme care ar putea lua forma, de exemplu, a comisiilor naționale pentru egalitate rasială, a Avocatului Poporului pentru discriminare etnică, a centrelor/oficiilor pentru combaterea rasismului și promovarea egalității șanselor, sau alte forme, inclusiv a organismelor cu obiective mai largi din sfera drepturilor omului în general.

* * *

Capitolul C: funcțiile și responsabilitățile organismelor specializate

Principiul 3

În funcție de circumstanțele, legea și practica națională organismele specializate ar trebui să conțină cât mai multe din funcțiile și responsabilitățile următoare:

- a. să lupte pentru eliminarea diferitelor forme de discriminare stabilite în preambul și să promoveze egalitatea șanselor și a bunelor relații între persoanele aparținând tuturor grupurilor diferite;
- b. să urmărească conținutul și efectele legislației și ale actelor administrative relevante pentru combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței și să facă propuneri, dacă este necesar, pentru modificarea legislației în cauză;

- c. să consilieze autoritățile legislative și executive pentru a îmbunătăți reglementările și practica în domeniile relevante;
- d. să furnizeze ajutor și asistență, inclusiv ajutor juridic, victimelor pentru a le proteja drepturile în fața instituțiilor și tribunalelor;
- e. în funcție de cadrul juridic al țării în cauză, să facă recurs dacă și când este necesar sesizând, dacă este cazul, tribunalele sau alte instanțe judiciare;
- f. să se sesizeze de plângerile și petițiile referitoare la anumite cazuri și să caute concilierea fie pe cale amiabilă fie, în limitele prescrise de lege, prin decizii juridice constrângătoare;
- g. să dețină puterile adecvate pentru obținerea probelor și informațiilor în vederea realizarea funcțiilor descrise mai sus;
- h. să furnizeze informații și sfaturi organismelor și instituțiilor interesate, incluzând organismele și instituțiile statului;
- i. să emită avize referitoare la normele de practică anti-discriminatorie din domeniile specifice, norme care să dețină fie putere de lege, fie să fie aplicabile în mod voluntar;
- j. să promoveze și să contribuie la pregătirea unor anumite grupuri-țintă, fără prejudiciu față de rolul fundamental în materie de pregătire care revine organizațiilor profesionale în cauză;
- k. să promoveze sensibilizarea publicului larg asupra problemelor de discriminare și să producă și să publice informații și documente pertinente;
- l. să sprijine și să încurajeze organizațiile cu obiective similare cu cele ale organismelor specializate;
- m. să țină cont și, dacă este cazul, să reflecte preocupările acestor organizații.

* * *

Capitolul D: administrarea și funcționarea organismelor specializate

Principiul 4

Compoziția

Compoziția organismelor specializate sub forma comisiilor și a altor forme asemănătoare, ar trebui să reflecte societatea în ansamblul și diversitatea ei.

Principiul 5

Independența și responsabilitatea

1. Organismelor specializate ar trebui să li se atribuie fonduri suficiente pentru a-și duce la îndeplinire eficient funcțiile și responsabilitățile, iar fondurile ar trebui să fie supuse anual aprobării parlamentului;

2. Organismele specializate ar trebui să funcționeze fără intervenția statului și cu toate garanțiile necesare independenței lor, incluzând libertatea de a-și numi propriul personal, a-și gestiona resursele proprii după cum consideră și a-și exprima public punctele lor de vedere;
3. Organismele specializate trebuie să producă în mod independent rapoarte privind acțiunile lor, având la bază obiective clare și, dacă este posibil, care pot fi evaluate, pentru a fi dezbătute în parlament;
4. Mandatul organismelor specializate trebuie să enunțe clar dispoziții referitoare la nominalizarea membrilor săi și trebuie să conțină garanții adecvate contra destituirii arbitrare sau a ne-înnoirii arbitrare a unei numiri, atunci când re-înnoirea reprezintă regula.

Principiul 6

Accesibilitatea

1. Organismele specializate ar trebui să fie ușor accesibile persoanelor a căror drepturi sunt protejate de acestea;
1. Organismele specializate ar trebui să stabilească, acolo unde este cazul, birouri locale care să le mărească accesibilitatea și care să le îmbunătățească eficiența funcțiilor de educare și pregătire.

* * *

Capitolul E: stilul de operare al organismelor specializate

Principiul 7

1. Organismele specializate ar trebui să opereze astfel încât să maximizeze calitatea studiilor și avizele lor și prin aceasta, credibilitatea lor în fața autorităților naționale și ale comunităților ale căror drepturi ele urmăresc să le protejeze și să le întărească;
2. Prin stabilirea organismelor specializate, statele membre ar trebui să urmărească ca acestea să dețină un acces adecvat la guvern, să fie prevăzute de la guvern cu suficiente informații care să le asigure îndeplinirea funcțiilor lor și să fie pe deplin consultate în problemele de competența lor;
3. Organismele specializate ar trebui să se asigure că operează într-o manieră care este clar independentă politic.

Recomandarea de politică generală Nr. 3 a Comisiei Europene împotriva Rasismului și Intoleranței (ECRI)^x

Combaterea rasismului și intoleranței față de romi/Tigani

Comisia europeană împotriva rasismului și intoleranței:

Reamintind Declarația adoptată de Șefii de state și de guverne din țările membre ale Consiliului Europei, cu prilejul primei reuniuni la nivel înalt a Consiliului Europei, desfășurat la Viena, între 8-9 octombrie 1993;

Reamintind faptul că Planul de acțiune împotriva rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței, definit în cadrul acestei declarații, adresează Comitetului Miniștrilor al Consiliului Europei invitația de a înființa Comisia europeană împotriva rasismului și intoleranței, al cărei mandat constă, printre altele, în formularea de recomandări de politică generală destinate statelor membre;

Reamintind, în același timp, faptul că declarația finală și planul de acțiune adoptate de Șefii de state și de guverne din țările membre ale Consiliului Europei, cu ocazia celei de-a doua reuniuni la nivel înalt, organizată la Strasbourg, între 10 și 11 octombrie 1997;

Subliniind că această Declarație finală vine să reconfirme scopul acțiunii comune a statelor membre ale Consiliului Europei de a construi o societate europeană mai liberă, mai tolerantă și mai dreaptă, cheamă, în același timp la intensificarea luptei împotriva rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței;

Luând notă de propunerea referitoare la desemnarea unui Mediator european pentru problemele romilor/țiganilor, menționată în Recomandarea 1203 (1993) a Adunării Parlamentare;

Având în vedere concluziile seminarului privind "dimensiunea umană" și problemele romilor în zona CSCE (OSCE), organizat între 20-23 septembrie 1994 de către Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE), în strânsă colaborare cu Consiliul Europei, și cooperarea permanentă în acest domeniu între cele două organizații;

Exprimându-și satisfacția în legătură cu numirea, în 1994, de către Secretarul General a unui Coordonator al Activităților Consiliului Europei în domeniul romilor/țiganilor;

Ținând seamă de lucrările Grupului de Specialiști în problemele romilor/țiganilor (MG-S-ROM);

Reamintind Recomandarea No R(97)21 a Comitetului Miniștrilor către Statele membre, referitoare la mass-media și la promovarea unei culturi a toleranței;

Reamintind prevederile conținute în recomandarea de politică generală No 1 a ECRI vizând sprijinirea statelor membre în combaterea eficientă a rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței, propunându-le măsuri concrete și specifice într-un număr

^x Strasbourg, 6 martie 1998

restrâns de domenii cu relevanță specială;

Exprimând convingerea profundă că Europa este o comunitate de valori împărtășite, dintre care aceea a egalității în demnitate a tuturor oamenilor și a respectului acestei egale demnități constituie fundamentul oricărei societăți democratice;

Reamintind faptul că propria sa istorie îi impune Europei datoria de a păstra memoria, vigilența și rezistența în fața escaladării fenomenelor de rasism, xenofobie, antisemitism și intoleranță;

Înclinându-se cu respect în fața memoriei tuturor victimelor politicilor persecuției și exterminărilor rasiste petrecute în timpul celui de al doilea război mondial și reamintind faptul că un mare număr de romi/țigani au căzut victimă acestor politici;

Subliniind în acest sens calitatea Consiliului Europei de reprezentant și depozitar al valorilor fondatoare ale construcției europene care a început imediat după catastrofa celui de al doilea război mondial, și, mai cu seamă a valorii pe care o reprezintă protecția și promovarea drepturilor omului;

Reamintind că lupta împotriva rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței este parte integrantă din protecția și promovarea drepturilor omului, că aceste drepturi sunt universale și indivizibile și că sunt

drepturile oricărei persoane umane, fără nici o discriminare;

Subliniind faptul că lupta împotriva rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței privește în primul rând protecția drepturilor membrilor vulnerabili ai societății;

Împărtășind convingerea că orice acțiune împotriva rasismului și a discriminării ar trebui să aibă ca punct de plecare ipostaza victimei, căreia trebuie să-i îmbunătățească situația;

Constatând că romii/țigani au astăzi, pretutindeni în Europa, de suferit de pe urma prejudecăților persistente în ceea ce îi privește, că sunt victimele unui rasism profund înrădăcinat în societate, și ținte ale manifestărilor, adesea violente, de rasism și intoleranță, și că drepturile lor fundamentale sunt sistematic încălcate sau amenințate;

Constatând, de asemenea, că persistența prejudecăților privitoare la romi/țigani are ca efect discriminarea acestora în numeroase domenii ale vieții sociale și economice și că aceste discriminări sunt, în mare măsură, cauza procesului de excludere socială care îi afectează pe romi/țigani;

Împărtășind convingerea că promovarea principiului toleranței este o garanție a menținerii societăților deschise și pluraliste care fac posibilă coexistența pașnică;

recomandă guvernelor statelor membre următoarele:

- să semneze și să ratifice instrumentele internaționale pertinente în domeniul luptei împotriva rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței, în special Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale și Carta europeană a limbilor regionale sau minoritare;
- să se asigure că denumirea utilizată în mod oficial pentru diversele comunități de romi/țigani este cea prin care comunitatea respectivă dorește să fie desemnată;
- având în vedere manifestările de rasism și intoleranță de pe urma cărora au de suferit romii/țigani, să acorde o înaltă prioritate punerii efective în practică a dispozițiilor conținute în recomandarea de politică generală No 1 a ECRI, prin care se solicită adoptarea măsurilor necesare pentru ca prevederile de drept intern, penal, civil și administrativ să combată în mod expres și specific rasismul, xenofobia, antisemitismul și intoleranța.
- să se asigure că atât discriminarea ca atare cât și practicile discriminatorii sunt combătute prin intermediul unor legislații adecvate și să urmărească introducerea în prevederile de drept civil a unor dispoziții exprese, în acest sens, mai ales în domeniul ocupării forței de muncă, al locuințelor și educației;
- să denunțe ca ilegală orice discriminare din partea autorităților publice aflate în exercițiul funcțiilor proprii;
- să ia măsurile necesare acordării de asistență judiciară adecvată romilor/țiganilor victime ale discriminării împotriva căreia doresc să utilizeze caile de atac prevăzute de lege;
- să ia măsurile care se impun pentru administrarea deplină și rapidă a actului de justiție în cauzele care privesc încălcarea drepturilor fundamentale ale Romilor/Țiganilor;
- să asigure, mai cu seamă, ca impunitatea să nu fie tolerată privitor la infracțiunile comise față de romi/țigani și să depună eforturile necesare ca acest lucru să fie adus la cunoștința marelui public;
- să pună în practică și să susțină programe de pregătire profesională destinate persoanelor care intervin la oricare din nivelurile diverselor componente ale administrării justiției pentru a promova sensibilizarea culturală și conștientizarea prejudecăților;
- să încurajeze dezvoltarea cadrului adecvat pentru un dialog între poliție, autoritățile locale și comunitățile de romi/țigani;

- să încurajeze sensibilizarea profesioniștilor din mass-media, atât a celor care reprezintă sectorul audio-vizual, cât și pe cel al presei scrise, față de responsabilitatea specială care le revine în a nu vehicula prejudecăți în exercițiul profesiei lor, mai ales în a nu prezenta evenimente care implică persoane individuale aparținând comunității de romi/țigani de o manieră care să prejudicieze comunitatea de romi/țigani, în ansamblul său;
- să ia măsurile necesare pentru ca dispozițiile care privesc chestiunea accesului, în drept sau în fapt, la cetățenie și la problema dreptului de azil să fie concepute și aplicate astfel încât să nu poată avea efecte discriminatorii, în special față de romi/țigani;
- să vegheze ca problemele legate de “nomadism” pe teritoriul unei țări, mai ales cele care privesc chestiunile legate de domiciliu și de urbanism, să fie rezolvate astfel încât să nu prejudicieze modul de viață al persoanelor implicate;
- să creeze cadrul instituțional apt să favorizeze rolul activ și participarea comunităților de romi/țigani la procesul de decizie, mai ales în contextul mecanismelor consultative la nivel național, regional și local, prin privilegierea noțiunii de parteneriat pe picior de egalitate;
- să ia măsuri specifice pentru a încuraja instruirea romilor/țiganilor în vederea deplinei cunoașteri și puneri în aplicare a drepturilor lor ca și a pregătirii lor în problemele care privesc modul de funcționare a sistemului juridic;
- să acorde o atenție specială situației femeilor aparținând comunităților de romi/țigani, care fac adesea obiectul unei duble discriminări: ca femei și ca membre ale comunității romilor/țiganilor;
- să combată ferm orice formă de segregare școlară față de copiii romi/țigani și să le asigure egalitatea efectivă a accesului la educație;
- să urmărească introducerea în programele tuturor școlilor a informațiilor privitoare la istoria și cultura romilor/țiganilor și să organizeze stagii de pregătire pentru profesori în aceste domenii;
- să susțină eforturile organizațiilor neguvernamentale care joacă un rol important în combaterea rasismului și a intoleranței față de romi/țigani și care le acordă asistența juridică adecvată;
- să încurajeze, organizațiile de romi/țigani să joace un rol activ în vederea consolidării societății civile;
- să contribuie la dezvoltarea măsurilor de întărire a încrederii, destinate menținerii și consolidării unei societăți deschise și pluraliste și coexistenței pașnice.

Recomandarea de politică generală Nr.4 a Comisiei Europene împotriva Rasismului și Intoleranței (ECRI)^x

Anchete naționale asupra experienței și percepției discriminării și rasismului din punctul de vedere al potențialelor victime

Comisia Europeană împotriva Rasismului și a Intoleranței:

Amintind Declarația adoptată de șefii de stat și de guvern ai statelor membre ale Consiliului Europei la Summitul de la Viena din 8-9 octombrie 1993;

Amintind faptul că Planul de Acțiune asupra combaterii rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței, definit în cadrul acestei Declarații, a invitat Comitetul Miniștrilor să înființeze Comisia Europeană împotriva Rasismului și a Intoleranței, care are ca mandat, printre altele, formularea de recomandări de politică generală adresate statelor membre;

Amintind, de asemenea, faptul că Declarația Finală și Planul de Acțiune adoptate de șefii de stat și de guvern ai statelor membre ale Consiliului Europei în cadrul celui de-al doilea Summit de la Strasbourg din 10-11 octombrie 1997;

Subliniind faptul că această Declarație Finală confirmă obiectivul statelor membre ale Consiliului Europei de a construi o societate europeană mai liberă, mai tolerantă și mai dreaptă și să facă apel, de asemenea, pentru intensificarea luptei împotriva rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței;

Amintind faptul că în Recomandarea de politică generală nr. 1, ECRI a chemat guvernele statelor membre să colecteze, în acord cu legislația europeană, reglementări și recomandări asupra protecției datelor și protecției intimității, acolo și atunci când este necesar, date care vor permite evaluarea situației și experiențelor grupurilor deosebit de vulnerabile în fața rasismului, xenofobiei, antisemitismului;

Subliniind faptul că datele statistice asupra actelor rasiste și de discriminare și asupra situației grupurilor minoritare, în toate domeniile vieții în societate, sunt indispensabile pentru identificarea problemelor și pentru formularea politicilor;

Convinși că acest tip de date statistice trebuie să fie completate de date referitoare la atitudini, opinii și percepții;

Considerând în acest sens, că, pe lângă anchetele în rândul populației, studiile orientate care vizează cunoașterea experienței și percepției rasismului și discriminării de către potențialele victime, pot constitui o sursă inovatoare și valoroasă de informare;

^x Strasbourg, 6 martie 1998

Considerând că rezultatele acestor anchete pot fi folosite în diverse moduri pentru a sublinia problemele și a ameliora situația;

Considerând, de asemenea, că recunoașterea validității experiențelor și percepțiilor potențialelor victime transmit un mesaj important atât populației, ca întreg, cât și grupurilor vulnerabile;

Studiind faptul că organizațiile de anchetă de acest fel din Europa vor furniza o imagine mai detaliată a situației în ceea ce privește rasismul și discriminarea, atât la nivel național cât și la nivel european;

Recomandă guvernelor statelor membre să adopte dispoziții care să asigure organizarea de studii naționale asupra experiențelor și percepției discriminării și rasismului de către potențialele victime, inspirându-se din liniile directoare anexate prezentei recomandări.

Anexă la recomandarea de politică generală nr. 4 a ECRI

Linii directoare pentru organizarea anchetelor asupra experiențelor și percepției rasismului și discriminării din punctul de vedere al potențialelor victime

I. Obiectivele generale ale acestor anchete

1. Scopul tipului de anchetă menționată în această recomandare este de a crea o imagine a problemelor rasismului și intoleranței din punctul de vedere al victimelor actuale sau potențiale. Această abordare inovatoare presupune realizarea unei anchete în rândul membrilor diverselor grupuri vulnerabile față de actele de rasism, xenofobie, antisemitism și intoleranță, cu întrebări care să vizeze obținerea de informații asupra experienței în materie de rasism și discriminare și asupra modului în care sunt percepute diversele aspecte ale societății în care aceștia trăiesc. Datele strânse se referă, așadar, la percepțiile și experiențele membrilor grupurilor vulnerabile. Aceste date pot completa și îmbogăți, prin mai multe date referitoare la incidente rasiste și niveluri de discriminare în diverse domenii și date referitoare la opinii și atitudini ale majorității populației referitoare la grupurile minoritare și problemele de rasism și intoleranță.

II. Organizarea practică a anchetelor

2. Conceperea și derularea acestor tipuri de anchete poate fi încredințată cercetătorilor sau institutelor cu experiență în domeniul rasismului și intoleranței, organismele de cercetare în materie de anchetă asigurând activitatea de teren.

3. Grupurile minoritare alese drept “categorii” pentru anchetă, vor depinde de circumstanțele naționale, și vor putea include, de exemplu, grupuri de imigranți, minorități naționale și/sau alte grupuri vulnerabile.

4. Factorii care trebuie avuți în vedere în cadrul selectării grupurilor alese drept “categorii”, trebuie să includă mărimea populației țintă și informații deja disponibile în ceea ce privește gradul de discriminare cu care se confruntă fiecare grup (de exemplu, statistici de angajare, informații asupra plângerilor în domeniul discriminării).

5. Poate fi oportună includerea grupurilor de “control” sau “contrast” pentru a se face o comparație de bază: de exemplu poate fi inclus în anchetă un grup minoritar, care în mod obișnuit nu pare a se confrunța cu probleme de discriminare și rasism.

6. Statisticile bune asupra populației care conțin informații asupra variabilelor cum ar fi locul nașterii, originea etnică, religie, limba maternă, cetățenie, etc.,

facilitează organizarea unor asemenea anchete. Dacă nu pot fi furnizate acest tip de date trebuie găsite alte mijloace de identificare și de găsire a persoanelor potrivite.

7. Trebuie să se țină cont de faptul că anumite grupuri care pot fi mai expuse rasismului și discriminării – de exemplu imigranții ilegali – pot fi greu accesibile pentru întocmirea acestor anchete.

III. Conceperea anchetelor

8. Pe lângă întrebările referitoare la controlul socio-economic și la alte elemente factuale, întrebările anchetei pot aparține următoarelor categorii mari:

- întrebări referitoare la situații concrete, cum ar fi raporturile cu diverse autorități (de ex. poliția, serviciile de sănătate, serviciile sociale, instituțiile de educație) precum și cu alte organisme (de ex. bănci, agenții imobiliare) și așezări (de ex. locuri de muncă, restaurante, locuri de recreere, magazine): întrebările pot fi legate de cât de des, într-o anumită perioadă de timp, (de ex. anul trecut sau în ultimii cinci ani) persoanele anchetate a fost victimele tratamentelor nedrepte din cauza apartenenței la un grup minoritar și la ce fel de tratament nedrept au fost supuse;
- întrebări referitoare la perceperea șanselor de participare pe picior de egalitate la viața din cadrul societății, la sensibilizarea asupra prevederilor specifice stabilite pentru ameliorarea situației grupurilor minoritare și la măsura în care aceste șanse devin realitate (de ex. șansele de reușită școlară și posibilitățile de formare profesională și de angajare).
- întrebări referitoare la percepții și atitudini: temele tratate pot include, dacă este nevoie, gradul de încredere în instituții, atitudinile față de imigrare sau politicile referitoare la minorități, evaluarea unei țări ca fiind rasistă sau xenofobă, probleme referitoare la religie, atitudini față de alte grupuri, dificultăți în stabilirea de contacte cu populația majoritară, identificarea cu țara gazdă și cu țara de origine, planuri de a rămâne sau de a se întoarce, unde se simt “mai acasă”, etc. Includerea unor astfel de teme face posibilă relevarea relațiilor interesante dintre gradul de discriminare experimentată și diversele atitudini și percepții.

9. Trebuie menționat faptul că asemenea întrebări generează, în special, date asupra *experiențelor subiective* de discriminare. Cu toate acestea, este oricum dificil să se studieze actele de discriminare obiectiv și “in vivo”, acestea existând în cadrul tuturor aspectele vieții cotidiene. Rapoartele asupra experiențelor subiective de discriminare reprezintă indicatori valoroși, în special când sunt confruntate cu alte tipuri de informații cum ar fi statisticile de șomaj, cazierile judiciare, plângerile la tribunal, etc.

IV. Urmările anchetelor

10. După o anumită perioadă de timp, poate fi organizată o continuare al anchetei în scopul cunoașterii evoluției fenomenului de discriminare și de rasism în timp, sau pentru a include diverse grupuri.

11. Rezultatele anchetei pot fi utilizate în diverse moduri, de ex.: pentru a evidenția domeniile în care trebuie întreprinse măsuri, pentru evaluarea și elaborarea politicilor care țin cont de experiența și preocupările grupurilor interesate, pentru a crește sensibilizarea opiniei publice și înțelegerea problemelor de discriminare din punctul de vedere al victimelor, pentru a crește sensibilizarea în rândul celor ce lucrează în domenii specifice asupra felului în care instituțiile și practica acestora (de ex., poliția, cei care angajează, prestarii de servicii) sunt percepute de grupurile minoritare.

**Recomandarea de politică generală Nr. 5
a Comisiei Europene împotriva Rasismului și Intoleranței (ECRI)^x**

Combaterea intoleranței și discriminării față de musulmani

Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței:

Reamintind Declarația adoptată de șefii de stat și guvern ai statelor membre ale Consiliului Europei la prima reuniune la nivel înalt desfășurată la Viena pe 8 și 9 octombrie 1993;

Reamintind că Planul de Acțiune privind combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței, elaborat ca parte a acestei Declarații, a invitat Comitetul Miniștrilor să înființeze Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței, care era mandată, printre altele, să elaboreze recomandări de politică generală către statele membre;

Reamintind, de asemenea, Declarația Finală și Planul de Acțiune adoptate de șefii de stat și guvern ai statelor membre ale Consiliului Europei la cea de-a doua reuniune la nivel înalt desfășurată la Strasbourg pe 10 și 11 octombrie 1997;

Subliniind că această Declarație Finală confirmă scopul statelor membre ale Consiliului Europei de a construi o societate europeană mai liberă, mai tolerantă și mai corectă și că aceasta solicită intensificarea luptei împotriva rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței;

Reamintind că articolul 9 al Convenției Europene a Drepturilor Omului protejează dreptul la libertatea de gândire, conștiință și religie;

Reamintind, de asemenea, principiul non-discriminării cuprins în articolul 14 al Convenției Europene a Drepturilor Omului;

Luând în considerare propunerile cuprinse în Recomandarea Nr. 1162 privind contribuția civilizației islamice la cultura europeană, adoptată de Adunarea Parlamentară la 19 septembrie 1991;

Luând notă de concluziile seminarului privind religia și integrarea imigranților, organizat de Comitetul European asupra Migrației la Strasbourg între 24 și 26 noiembrie 1998;

Subliniind că instituțiile care guvernează relațiile dintre stat și religie diferă mult între statele membre ale Consiliului Europei;

^x Strasbourg, 16 martie 2000

Convinsă că într-o societate pluralistă coexistența pașnică a religiilor se bazează pe respectarea egalității și a non-discriminării între religii într-un stat democratic care separă clar legile statului de preceptele religioase;

Reamintind că iudaismul, creștinismul și islamismul s-au influențat reciproc și au influențat civilizația europeană timp de secole și reamintind în acest context contribuția pozitivă a islamismului la dezvoltarea continuă a societăților europene din care face parte integrantă;

Preocupată de semnalele conform cărora intoleranța religioasă față de comunitățile islamice și musulmane este în creștere în țări în care această religie nu este cea a populației majoritare;

Regretând puternic că islamismul este câteodată descris incorect pe baza unor stereotipuri ostile prin care această religie să fie percepută ca o amenințare;

Respingând orice viziune deterministă a islamismului și recunoscând marea diversitate internă care caracterizează practicarea acestei religii;

Ferm convinsă de necesitatea de a combate prejudițiile suferite de comunitățile musulmane și accentuând faptul că aceste prejudicii se pot manifesta în diverse forme, mai ales prin atitudini generale negative, dar și, în diferite grade, prin acțiuni discriminatorii și prin violență și hărțuiri;

Reamintind că, în pofida semnelor de intoleranță religioasă la care se face referire mai sus, una dintre caracteristicile Europei din ziua de astăzi este tendința către diversitatea credințelor în cadrul societăților pluraliste ;

Respingând toate manifestările de extremism religios;

Accentuând faptul că principiul unei societăți multi-religioase și multi-culturale merge mână în mână cu dorința religiilor de a coexista în cadrul societății din care fac parte;

recomandă guvernelor statelor membre, unde s-au stabilit comunități de musulmani care trăiesc ca minoritate în țara lor:

- să se asigure că nu sunt discriminate comunitățile de musulmani în ceea ce privește maniera de organizare și practicare a religiei;
- să impună sancțiunile corespunzătoare în cazul discriminării pe motive religioase, în conformitate cu contextul național;
- să ia măsurile necesare pentru a se asigura că libertatea practicii religioase este garantată pe deplin; în acest context trebuie să se acorde o atenție deosebită înlăturării obstacolelor juridice sau administrative inutile, atât pentru construirea unui număr suficient de locuri de rugăciune pentru practicarea islamismului cât și pentru riturile sale funerare;
- să se asigure că instituțiile publice sunt conștiente de necesitatea elaborării unor dispoziții care să răspundă în practica de zi cu zi cerințelor culturale și altor cerințe legitime care decurg din caracterul multi-religios al societății;

- să verifice dacă există discriminare pe motive religioase în ceea ce privește obținerea cetățeniei și, dacă da, să ia măsurile necesare pentru a opri acest lucru;
- să ia măsurile necesare pentru a elimina orice manifestare de discriminare pe motive religioase în ceea ce privește accesul la educație;
- să ia măsuri, inclusiv legislative dacă este necesar, pentru a combate discriminarea religioasă în ceea ce privește accesul la locurile de muncă și din cadrul procesului muncii;
- să încurajeze angajatorii să elaboreze și să implementeze “coduri de conduită” pentru a combate discriminarea religioasă în ceea ce privește accesul la locurile de muncă și din cadrul lor și, unde este cazul, să încerce să realizeze locuri de muncă reprezentative pentru diversitatea societății în cauză;
- să verifice dacă membrii comunităților musulmane suferă de discriminare ca urmare a excluderii sociale, și, dacă da, să ia toate măsurile necesare pentru a combate aceste fenomene;
- să acorde o atenție deosebită situației femeilor musulmane, care pot suferi atât din cauza discriminării femeilor în general cât și din cauza discriminării musulmanilor;
- să se asigure că programele din școli și din învățământul superior – mai ales în domeniul predării istoriei - nu prezintă interpretări distorsionate ale istoriei culturale și religioase și nu își bazează descrierea islamismului pe percepții de ostilitate și amenințare;
- să se asigure că instrucția religioasă în școli respectă pluralismul cultural și să dispună pregătirea profesorilor în acest sens;
- să încurajeze dialogul cu comunitățile musulmane în ceea ce privește modalitățile de a facilita selectarea și pregătirea imamilor care cunosc societatea în care vor munci și care să aibă, dacă se poate, o anumită experiență în cadrul societății;
- să sprijine dialogul voluntar la nivel local și național pentru a sensibiliza populația din acele zone în care este nevoie de o atenție specială pentru a evita conflictul cultural și social;
- să încurajeze profesioniștii din domeniul comunicării, în special din sectorul mass-media și publicitar să reflecteze asupra imaginii pe care o transmit despre comunitățile musulmane și islamice și asupra responsabilității pe care o au în acest sens, de a nu vehicula prejudecăți și informații părtinitoare;
- să asigure monitorizarea și evaluarea eficienței tuturor măsurilor luate cu scopul de a combate intoleranța și discriminarea față de musulmani.

ECRI

European Commission against Racism and Intolerance
Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței

ECRI (2000) 21

Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței

RECOMANDAREA DE POLITICĂ GENERALĂ NR. 5:

COMBATEREA INTOLERANȚEI
ȘI DISCRIMINĂRII FAȚĂ DE MUSULMANI

Strasbourg, 27 aprilie 2000

Secretariatul ECRI
Direcția Generală a Drepturilor Omului – DG II
Consiliul Europei
F - 67075 STRASBOURG Cedex
Tel.: +33 (0) 3 88 41 29 64
Fax: +33 (0) 3 88 41 39 87
E-mail: combat.racism@coe.int

Vizitați pagina noastră de web: www.ecri.coe.int

Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței:

Reamintind Declarația adoptată de șefii de stat și guvern ai statelor membre ale Consiliului Europei la prima reuniune la nivel înalt desfășurată la Viena pe 8 și 9 octombrie 1993;

Reamintind că Planul de Acțiune privind combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței, elaborat ca parte a acestei Declarații, a invitat Comitetul Miniștrilor să înființeze Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței, care era mandatată, printre altele, să elaboreze recomandări de politică generală către statele membre;

Reamintind, de asemenea, Declarația Finală și Planul de Acțiune adoptate de șefii de stat și guvern ai statelor membre ale Consiliului Europei la cea de-a doua reuniune la nivel înalt desfășurată la Strasbourg pe 10 și 11 octombrie 1997;

Subliniind că această Declarație Finală confirmă scopul statelor membre ale Consiliului Europei de a construi o societate europeană mai liberă, mai tolerantă și mai corectă și că aceasta solicită intensificarea luptei împotriva rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței;

Reamintind că articolul 9 al Convenției Europene a Drepturilor Omului protejează dreptul la libertatea de gândire, conștiință și religie;

Reamintind, de asemenea, principiul non-discriminării cuprins în articolul 14 al Convenției Europene a Drepturilor Omului;

Luând în considerare propunerile cuprinse în Recomandarea Nr. 1162 privind contribuția civilizației islamice la cultura europeană, adoptată de Adunarea Parlamentară la 19 septembrie 1991;

Luând notă de concluziile seminarului privind religia și integrarea imigranților, organizat de Comitetul European asupra Migrației la Strasbourg între 24 și 26 noiembrie 1998;

Subliniind că instituțiile care guvernează relațiile dintre stat și religie diferă mult între statele membre ale Consiliului Europei;

Convinsă că într-o societate pluralistă coexistența pașnică a religiilor se bazează pe respectarea egalității și a non-discriminării între religii într-un stat democratic care separă clar legile statului de preceptele religioase;

Reamintind că iudaismul, creștinismul și islamismul s-au influențat reciproc și au influențat civilizația europeană timp de secole și reamintind în acest context contribuția pozitivă a islamismului la dezvoltarea continuă a societăților europene din care face parte integrantă;

Preocupată de semnalele conform cărora intoleranța religioasă față de comunitățile islamice și musulmane este în creștere în țări în care această religie nu este cea a populației majoritare;

Regretând puternic că islamismul este câteodată descris incorect pe baza unor stereotipuri ostile prin care această religie să fie percepută ca o amenințare;

Respingând orice viziune deterministă a islamismului și recunoscând marea diversitate internă care caracterizează practicarea acestei religii;

Ferm convinsă de necesitatea de a combate prejudiciile suferite de comunitățile musulmane și acțuând faptul că aceste prejudicii se pot manifesta în diverse forme, mai ales prin atitudini generale negative, dar și, în diferite grade, prin acțiuni discriminatorii și prin violență și hărțuiri;

Reamintind că, în pofida semnelor de intoleranță religioasă la care se face referire mai sus, una dintre caracteristicile Europei din ziua de astăzi este tendința către diversitatea credințelor în cadrul societăților pluraliste ;

Respingând toate manifestările de extremism religios;

Acțuând faptul că principiul unei societăți multi-religioase și multi-culturale merge mână în mână cu dorința religiilor de a coexista în cadrul societății din care fac parte;

recomandă guvernelor statelor membre, unde s-au stabilit comunități de musulmani care trăiesc ca minoritate în țara lor:

- să se asigure că nu sunt discriminate comunitățile de musulmani în ceea ce privește maniera de organizare și practicare a religiei;
- să impună sancțiunile corespunzătoare în cazul discriminării pe motive religioase, în conformitate cu contextul național;
- să ia măsurile necesare pentru a se asigura că libertatea practicii religioase este garantată pe deplin; în acest context trebuie să se acorde o atenție deosebită înlăturării obstacolelor juridice sau administrative inutile, atât pentru construirea unui număr suficient de locuri de rugăciune pentru practicarea islamismului cât și pentru riturile sale funerale;
- să se asigure că instituțiile publice sunt conștiente de necesitatea elaborării unor dispoziții care să răspundă în practica de zi cu zi cerințelor culturale și altor cerințe legitime care decurg din caracterul multi-religios al societății;
- să verifice dacă există discriminare pe motive religioase în ceea ce privește obținerea cetățeniei și, dacă da, să ia măsurile necesare pentru a opri acest lucru;

- să ia măsurile necesare pentru a elimina orice manifestare de discriminare pe motive religioase în ceea ce privește accesul la educație;
- să ia măsuri, inclusiv legislative dacă este necesar, pentru a combate discriminarea religioasă în ceea ce privește accesul la locurile de muncă și din cadrul procesului muncii;
- să încurajeze angajatorii să elaboreze și să implementeze "coduri de conduită" pentru a combate discriminarea religioasă în ceea ce privește accesul la locurile de muncă și din cadrul lor și, unde este cazul, să încerce să realizeze locuri de muncă reprezentative pentru diversitatea societății în cauză;
- să verifice dacă membrii comunităților musulmane suferă de discriminare ca urmare a excluderii sociale, și, dacă da, să ia toate măsurile necesare pentru a combate aceste fenomene;
- să acorde o atenție deosebită situației femeilor musulmane, care pot suferi atât din cauza discriminării femeilor în general cât și din cauza discriminării musulmanilor;
- să se asigure că programele din școli și din învățământul superior – mai ales în domeniul predării istoriei - nu prezintă interpretări distorsionate ale istoriei culturale și religioase și nu își bazează descrierea islamismului pe percepții de ostilitate și amenințare;
- să se asigure că instrucția religioasă în școli respectă pluralismul cultural și să dispună pregătirea profesorilor în acest sens;
- să încurajeze dialogul cu comunitățile musulmane în ceea ce privește modalitățile de a facilita selectarea și pregătirea imamilor care cunosc societatea în care vor munci și care să aibă, dacă se poate, o anumită experiență în cadrul societății;
- să sprijine dialogul voluntar la nivel local și național pentru a sensibiliza populația din acele zone în care este nevoie de o atenție specială pentru a evita conflictul cultural și social;
- să încurajeze profesioniștii din domeniul comunicării, în special din sectorul mass-media și publicitar să reflecteze asupra imaginii pe care o transmit despre comunitățile musulmane și islamice și asupra responsabilității pe care o au în acest sens, de a nu vehicula prejudecăți și informații părtinitoare;
- să asigure monitorizarea și evaluarea eficienței tuturor măsurilor luate cu scopul de a combate intoleranța și discriminarea față de musulmani.

ECRI

European Commission against Racism and Intolerance
Commission européenne contre le racisme et l'intolérance
Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței

CRI (2001) 1

Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței

RECOMANDAREA DE POLITICA GENERALĂ NR. 6

COMBATAREA DISEMINĂRII MATERIALELOR
RASISTE, XENOFOBE ȘI ANTISEMITE PRIN
INTERNET

Adoptată de ECRI la 15 decembrie 2000

Strasbourg

Secretariatul ECRI / Secrétariat de l'ECRI / Secretariat of ECRI
Direcția Generală a Drepturilor Omului – DG II /
Direction Générale des Droits de l'Homme – DG II /
Directorate General of Human Rights – DG II
Consiliul Europei / Conseil de l'Europe / Council of Europe
F - 67075 STRASBOURG Cedex
Tel.: +33 (0) 3 88 41 29 64
Fax: +33 (0) 3 88 41 39 87
E-mail: combat.racism@coe.int

Vizitați situl nostru Internet: www.ecri.coe.int

Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței:

Amintind Declarația adoptată de șefii de stat și de guvern ai statelor membre ale Consiliului Europei la primul Summit care a avut loc la Viena în 8-9 octombrie 1993;

Amintind faptul că Planul de acțiune asupra combaterii rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței, ca parte componentă a acestei Declarații, a invitat Comitetul Miniștrilor să înființeze Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței având ca mandat, inter alia, să formuleze recomandări de politică generală către statele membre;

Amintind, de asemenea, Declarația finală și Planul de acțiune adoptat de șefii de stat și de guvern ai statelor membre ale Consiliului Europei la cel de-al doilea Summit care a avut loc la Strasbourg în 10-11 octombrie 1997;

Amintind articolul 4 al Convenției internaționale privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială;

Amintind Recomandarea Nr. R(92)19 a Comitetului Miniștrilor către statele membre privind jocurile video care au un conținut rasist și Recomandarea Nr. R(97)20 a Comitetului Miniștrilor către statele membre privind "Discursul de ură";

Amintind faptul că în Recomandarea de politică generală nr. 1 ECRI a chemat guvernele statelor membre ale Consiliului Europei să adopte măsuri prin care dreptul național penal, civil și administrativ să combată în mod expres și specific, rasismul, xenofobia, antisemitismul și intoleranța;

Subliniind, în aceeași recomandare, că ECRI a cerut ca măsurile susmenționate să prevadă, în special, că formele de exprimare orală, scrisă, audio-vizuală și alte forme de exprimare, inclusiv media electronică, care incită la ură, discriminare sau violență împotriva grupurilor rasiale, etnice, naționale sau religioase sau împotriva membrilor acestora, pe motiv că aceștia aparțin unui asemenea grup, sunt considerate din punct de vedere juridic, ca infracțiuni penale, care includ, de asemenea, producerea, distribuirea și depozitarea în vederea distribuirii a materialului în chestiune;

Ținând cont în totalitate de Concluziile generale ale Conferinței europene împotriva rasismului de la Strasbourg din 11-13 octombrie 2000, care reprezintă contribuția regională europeană la Conferința mondială împotriva rasismului, discriminării rasiale, xenofobiei și intoleranței care îi este asociată, și care va avea loc în perioada 31 august – 7 septembrie 2001, la Durban în Africa de Sud;

Luând în considerare faptul că această Conferință europeană împotriva rasismului a cerut statelor participante să depună toate eforturile pentru a urmări în justiție pe cei responsabili și complicii acestora pentru incitare la ură rasială pe Internet;

Salutând faptul că, în Declarația politică adoptată la 13 octombrie 2000 la încheierea sesiunii Conferinței europene, statele membre ale Consiliului Europei s-au angajat să combată toate formele de exprimare care incită la ură rasială și să ia măsuri împotriva diseminării unor astfel de materiale în general în media și în particular pe Internet;

Ținând cont de acțiunile și inițiativele avute în acest domeniu de Națiunile Unite, OSCE, Consiliul Europei și Uniunea Europeană;

Salutând progresele făcute de Consiliul Europei pentru suprimarea criminalității cibernetice, în special activitatea de elaborare a proiectului Convenției asupra crimei cibernetice și sperând într-o finalizare promptă a acestui prim instrument internațional privind interzicerea criminalității cibernetice;

Regretând totodată că, pentru moment, proiectul Convenției nu include prevederi referitoare la infracțiunile rasiste, xenofobe și antisemite comise prin intermediul Internet-ului;

Conștientă de contribuția pozitivă pe care Internetul o poate avea în combaterea rasismului și intoleranței la scară mondială;

Recunoscând faptul că Internetul oferă căi fără precedent de înlesnire a comunicării peste frontiere a informațiilor privind problemele protecției drepturilor omului în corelare cu lupta împotriva discriminării;

Punând accentul pe faptul că, utilizarea Internetului în sensul ridicării nivelului de educație și cunoaștere în domeniul combaterii rasismului și intoleranței este o practică bună care ar trebui susținută și mai târziu dezvoltată;

Profund preocupată de faptul că Internetul este, de asemenea, folosit pentru difuzarea de materiale rasiste, xenofobe și antisemite de către indivizi și grupuri în scopul de a incita la intoleranță sau ură rasială și etnică;

Convinsă de determinarea statelor membre ale Consiliului Europei de a combate fenomenele de rasism, xenofobie, antisemitism și intoleranță care distrug democrația și, în acest fel, de a acționa eficient împotriva folosirii Internetului în scopuri rasiste, xenofobe și antisemite;

Conștientă că Internetul, prin caracteristicile proprii, necesită soluții la nivel internațional și deci, o dorință din partea tuturor statelor de a combate incitarea la

ură rasială, permițând ca principiul fundamental de respectare a demnității umane să prevaleze;

Recomandă guvernelor statelor membre:

- includerea problematicii combaterii rasismului, xenofobiei și antisemitismului în toate activitățile, curente și viitoare, la nivel internațional în scopul suprimării conținutului ilegal din Internet;
- să reflecte, în acest context, asupra pregătirii unui protocol specific la viitoarea Convenție asupra criminalității cibernetice pentru a combate infracțiunile rasiste, xenofobe și antisemite comise prin intermediul Internetului;
- să întreprindă măsurile necesare consolidării cooperării internaționale și asistenței reciproce între autoritățile judiciare și din cadrul poliției din întreaga lume, pentru a acționa mai eficient împotriva diseminării materialelor rasiste, xenofobe și antisemite prin intermediul Internetului;
- să asigure ca legislația națională relevantă să se aplice și infracțiunilor rasiste, xenofobe și antisemite comise prin intermediul Internetului și să urmărească în justiție pe cei responsabili de astfel de ofense;
- să ia măsuri susținute pentru pregătirea autorităților judiciare și din cadrul poliției în ceea ce privește problema diseminării materialelor rasiste, xenofobe și antisemite prin intermediul Internetului;
- să reflecteze, în acest context, la înființarea unui organism național consultativ care ar putea să acționeze ca un centru permanent de monitorizare, ca organism de mediere și ca partener în pregătirea codurilor de conduită;
- să susțină inițiativele anti-rasiste existente pe Internet precum și dezvoltarea unor noi situri dedicate luptei împotriva rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței;
- să clarifice, în funcție de rolul tehnic al fiecăruia, responsabilitatea gazdei, a furnizorului și a editorilor site-ului ca urmare a diseminării mesajelor rasiste, xenofobe și antisemite;
- să susțină măsurile de reglementare ale industriei Internetului pentru combaterea rasismului, xenofobiei și antisemitismului în rețea, cum ar fi: liniile speciale anti-rasiste, codurile de conduită și soft-urile de filtrare și de încurajare a cercetărilor viitoare în acest domeniu;

- să sensibilizeze marele public asupra problemei diseminării materialelor rasiste, xenofobe și antisemite prin intermediul Internetului, acordând o atenție specială educației publicului tânăr utilizator al Internetului, în special copiilor, făcându-i conștienți de faptul că pot fi confrunțați cu site-uri rasiste, xenofobe și antisemite și de pericolele posibile care sunt legate de acestea.

ECRI

European Commission against Racism and Intolerance
Commission européenne contre le racisme et l'intolérance
Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței

CRI (2003) 8

Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței

RECOMANDAREA DE POLITICĂ GENERALĂ
Nr. 7 A ECRI PRIVIND LEGISLAȚIA
NAȚIONALĂ REFERITOARE LA
COMBATEREA RASISMULUI ȘI A
DISCRIMINĂRII RASIALE

Adoptată în 13 decembrie 2002

Strasbourg, 17 februarie 2003

Secretariatul ECRI / Secretariat of ECRI
Direcția Generală a Drepturilor Omului – DG II /
Directorate General of Human Rights – DG II
Consiliul Europei / Council of Europe
F - 67075 STRASBOURG Cedex
Tel.: +33 (0) 3 88 41 29 64
Fax: +33 (0) 3 88 41 39 87
E-mail: combat.racism@coe.int

Vizitați situl nostru Internet: www.coe.int/ecri

Comisia europeană împotriva rasismului și intoleranței (ECRI):

Reamintind Declarația adoptată de șefii de stat și de guvern ai statelor membre ale Consiliului Europei cu ocazia primului lor Summit care a avut loc la Viena, la 8-9 octombrie 1993;

Reamintind faptul că Planul de acțiune privind combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței definit în cadrul acestei Declarații a invitat Comitetul Miniștrilor să înființeze Comisia europeană împotriva rasismului și intoleranței având ca mandat, printre altele, formularea recomandărilor de politică generală către statele membre;

Reamintind, de asemenea, Declarația finală și Planul de acțiune adoptat de șefii de stat și de guvern ai statelor membre ale Consiliului Europei cu ocazia celui de-al doilea Summit care a avut loc la Strasbourg, la 10-11 octombrie 1997;

Reamintind faptul că articolul 1 al Declarației universale a drepturilor omului proclamă că toate ființele umane se nasc libere și egale în ce privește demnitatea și drepturile lor;

Având în vedere Convenția internațională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială;

Având în vedere Convenția nr. 111 a Organizației Internaționale a Muncii referitoare la discriminare (ocuparea forței de muncă și profesia);

Având în vedere articolul 14 al Convenției europene a drepturilor omului;

Având în vedere Protocolul nr. 12 al Convenției europene a drepturilor omului, care conține o clauză generală de interzicere a discriminării;

Având în vedere jurisprudența Curții europene a drepturilor omului;

Ținând cont de Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene;

Ținând cont de Directiva 2000/43/CE a Consiliului Uniunii Europene referitoare la punerea în aplicare a principiului egalității de tratament între persoane indiferent de rasă și origine etnică și de Directiva 2000/78/CE a Consiliului Uniunii Europene care stabilește cadrul general în favoarea egalității de tratament în domeniul ocupării forței de muncă și al ocupațiilor;

Ținând cont de Convenția privind prevenirea și reprimarea genocidului;

Reamintind recomandarea de politică generală nr. 1 a ECRI privind combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței și recomandarea de politică generală nr. 2 a ECRI privind organismele specializate în combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței la nivel național;

Subliniind că în rapoartele sale de țară ECRI recomandă periodic statelor membre să adopte măsuri legislative eficiente care să vizeze combaterea rasismului și a discriminării rasiale;

Reamintind că în Declarația politică adoptată la 13 octombrie 2000 cu ocazia sesiunii de închidere a Conferinței europene împotriva rasismului, guvernele statelor membre ale Consiliului Europei s-au angajat să adopte și să pună în aplicare, acolo unde este necesar, o legislație națională și măsuri administrative care se opun în mod expres și specific rasismului și interzic discriminarea rasială în toate domeniile vieții publice;

Reamintind, de asemenea, Declarația și Programul de acțiune adoptat de Conferința mondială împotriva rasismului, discriminării rasiale, xenofobiei și a intoleranței care îi este asociată, care a avut loc la Durban, Africa de Sud, de la 31 august la 8 septembrie 2001;

Conștientă că numai legislația nu este suficientă pentru a elimina rasismul și discriminarea rasială dar convinsă că legislația este esențială în combaterea rasismului și discriminării rasiale;

Subliniind importanța primordială a măsurilor juridice adecvate combaterii eficiente a rasismului și a discriminării rasiale într-o manieră care să descurajeze și, în măsura posibilului, să fie satisfăcătoare din punctul victimei de vedere;

Convinsă că acțiunea statului legislator împotriva rasismului și a discriminării rasiale are, de asemenea, o funcție educativă în cadrul societății, transmițând un mesaj puternic conform căruia nici o tentativă de legitimare a rasismului și a discriminării rasiale nu va fi tolerată într-un stat de drept;

Dorind, alături de alte eforturi întreprinse la nivel internațional și european, să asiste statele membre în lupta lor împotriva rasismului și a discriminării rasiale, prezentând într-o manieră succintă și precisă componentele cheie care trebuie incluse într-o legislație națională adecvată;

Recomandă guvernelor statelor membre:

- a. să adopte o legislație împotriva rasismului și a discriminării rasiale, în eventualitatea în care o asemenea legislație nu există încă sau este incompletă;
- b. să se asigure că aceste componente cheie prezentate mai jos sunt integrate într-o asemenea legislație.

Componentele cheie ale legislației naționale referitoare la lupta împotriva rasismului și a discriminării rasiale

I. Definiții

1. În sensul prezentei Recomandări, se înțelege prin:
 - a) “rasism” credința că un motiv precum rasa¹, culoarea, limba, religia, naționalitatea sau originea națională sau etnică justifică desconsiderarea unei persoane sau a unui grup de persoane sau justifică noțiunea de superioritate a unei persoane sau a unui grup de persoane.
 - b) “discriminarea rasială directă” orice tratament diferențiat bazat pe rasă, culoare, limbă, religie, naționalitate sau origine națională sau etnică care nu are o justificare obiectivă și rezonabilă. Tratamentul diferențiat nu are o justificare obiectivă și rezonabilă dacă acesta nu urmărește un scop legitim sau dacă nu există un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul vizat.
 - c) “discriminarea rasială indirectă” cazul în care un factor aparent neutru cum ar fi: o dispoziție, un criteriu sau o practică nu poate fi respectat la fel de ușor de persoane sau dezavantajează persoane ce aparțin unui grup care se distinge pe bază de rasă, culoare, limbă, religie, naționalitate sau origine națională sau etnică, cu excepția cazului în care acel factor are o justificare obiectivă și rezonabilă. Acesta din urmă ar fi cazul în care se urmărește un scop legitim și în care există un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul vizat.

II. Dreptul constituțional

2. Constituția trebuie să consacre principiul egalității de tratament, angajamentul statului de a promova egalitatea cât și dreptul persoanelor de a nu fi discriminate pe bază de rasă, culoare, limbă, religie, naționalitate sau origine națională sau etnică. Constituția poate dispune că excepții la principiul egalității de tratament pot fi prevăzute prin lege, dar cu o condiție: ca acestea să nu constituie discriminări.

¹ Având în vedere că toate ființele umane aparțin aceleiași specii, ECRI nu este de acord cu teoria bazată pe existența diferitelor “rase”. Totuși, în această Recomandare, ECRI utilizează acest termen pentru a se asigura că acele persoane care sunt în mod general și eronat percepute ca aparținând unei “alte rase” beneficiază de protecția pe care o prevede legislația.

3. Constituția trebuie să prevadă că exercitarea libertății de exprimare, reuniune sau exprimare poate fi limitată în scopul combaterii rasismului. Astfel de restricții trebuie să fie conforme cu prevederile Convenției europene a drepturilor omului.

III. Dreptul civil și administrativ

4. Legea trebuie să definească în mod clar și să interzică discriminarea rasială directă și indirectă.
5. Legea trebuie să prevadă că interzicerea discriminării rasiale nu împiedică menținerea sau adoptarea de măsuri speciale temporare destinate prevenirii sau compensării dezavantajelor suferite de persoanele diferențiate pe baza motivelor enumerate în paragraful 1 b) (mai jos: motive enumerate) sau destinate facilitării unei participări depline în toate domeniile vieții sociale. Aceste măsuri nu trebuie menținute după ce obiectivele vizate au fost atinse.
6. Legea trebuie să prevadă că următoarele acte sunt considerate, printre altele, ca forme de discriminare: segregarea, discriminarea prin asociere, intențiile anunțate de discriminare, instruirea altei persoane să discrimineze, incitarea altei persoane să discrimineze, ajutarea altei persoane să discrimineze.
7. Legea trebuie să prevadă că interdicția discriminării se aplică tuturor autorităților publice cât și tuturor persoanelor fizice sau juridice, atât din sectorul public cât și din cel privat, în toate domeniile, în special: în domeniul muncii, în afilierea la organizații profesionale, în educație, formare, în domeniul locuințelor, sănătății, protecției sociale, bunurilor și serviciilor la dispoziția publicului și locurilor deschise publicului, în exercitarea unei activități economice, în serviciile publice.
8. Legea trebuie să prevadă obligația autorităților publice de a prevedea egalitatea și de a preveni discriminarea în exercitarea funcțiilor lor.
9. Legea trebuie să impună autorităților publice să vegheze ca acele părți cărora le atribuie contracte, împrumuturi, donații sau alte beneficii respectă și promovează o politică de nediscriminare. În special, legea trebuie să dispună ca autoritatea publică să condiționeze acordarea de contracte, împrumuturi, donații sau alte beneficii de respectarea și promovarea unei politici de nediscriminare de către cealaltă parte. Legea trebuie să prevadă că violarea acestor condiții poate genera închiderea contractului, donației sau a altor beneficii.
10. Legea trebuie să garanteze existența procedurilor judiciare și/sau administrative, inclusiv a procedurilor de conciliere, care să fie ușor accesibile tuturor victimelor discriminării. În caz de urgență, trebuie să fie puse la dispoziție proceduri de urgență care să conducă la decizii provizorii pentru victimele discriminării.

11. Legea trebuie să prevadă că în cazul în care o persoană care se consideră victima unui act discriminatoriu a stabilit la tribunal sau în fața oricărei alte autorități competente, fapte care permit să se presupună că a avut loc o discriminare directă sau indirectă, îi revine părții acuzate să probeze că nu a avut loc nici o discriminare.
12. Legea trebuie să prevadă sancțiuni eficiente, proporționate și descurajante pentru cazurile de discriminare. Aceste sancțiuni trebuie să includă plata unor compensații atât pentru daunele materiale cât și cele morale aduse victimelor.
13. Legea trebuie să prevadă instrumentele juridice necesare pentru a supune legile, regulamentele și dispozițiile administrative adoptate la nivel național și local unui permanent control privind conformitatea cu interzicerea discriminării. Legile, regulamentele și dispozițiile administrative care nu sunt în conformitate cu interzicerea discriminării trebuie să fie modificate sau abrogate.
14. Legea trebuie să prevadă ca dispozițiile discriminatorii care figurează în contractele sau acordurile individuale sau colective, regulamentele interioare ale întreprinderilor, regulile care guvernează asociațiile cu scop lucrativ sau nelucrativ și regulile aplicabile profesiilor independente și organizațiilor de muncitori și de patroni, să fie modificate sau declarate nule și neavenite.
15. Legea trebuie să prevadă că hărțuirea pe baza unuia dintre motivele enumerate este interzisă.
16. Legea trebuie să prevadă obligația de a suprima finanțarea publică a organizațiilor care promovează rasismul. În cazul în care există un sistem de finanțare publică a partidelor politice, această obligație presupune suprimarea finanțării publice a partidelor politice care promovează rasismul.
17. Legea trebuie să prevadă posibilitatea de dizolvare a organizațiilor care promovează rasismul.

IV. Dreptul penal

18. Legea trebuie să instituie ca infracțiuni penale următoarele comportamente, dacă acestea sunt comise intenționat:
 - a) incitarea publică la violență, ură sau discriminare,
 - b) insultele sau defăimarea publică sau
 - c) amenințărileîmpotriva unei persoane sau a unui ansamblu de persoane, având la bază rasa, culoarea, limba, religia, naționalitatea sau originea lor națională sau etnică;
- d) exprimarea publică, cu un scop rasist, a unei ideologii care afirmă superioritatea sau care calomniază sau denigrează un ansamblu

de persoane pe motivul rasei, culorii, limbii, religiei, naționalității sau originii lui naționale sau etnice;

- e) negarea, trivializarea, justificarea sau scuzarea publică, cu un scop rasist, a genocidului, a crimelor împotriva umanității sau a crimelor de război;
 - f) difuzarea sau distribuția publică, producerea sau stocarea în vederea difuzării sau distribuirii publice, cu un scop rasist, a înscrisurilor, imaginilor sau a altor materiale care conțin manifestările vizate la paragrafele 18 a), b), c), d) și e);
 - g) crearea sau conducerea unui grup care promovează rasismul, sprijinirea acelui grup sau participarea la activitățile acestuia cu scopul de a contribui la infracțiunile vizate la paragrafele 18 a), b), c), d), e) și f);
 - h) discriminarea rasială în exercitarea unei funcții sau a unei profesii.
19. Legea trebuie să instituie genocidul ca infracțiune penală.
20. Legea trebuie să dispună că incitarea, complicitatea, încurajarea sau tentativa intenționată trebuie pedepsite în cazul infracțiunilor prevăzute la paragrafele 18 și 19.
21. Legea trebuie să prevadă că pentru toate infracțiunile neprecizate în paragrafele 18 și 19, motivația rasistă constituie o circumstanță agravantă.
22. Legea trebuie să prevadă că persoanele juridice sunt responsabile din punct de vedere penal pentru infracțiunile vizate la paragrafele 18, 19, 20 și 21.
23. Legea trebuie să prevadă sancțiuni eficiente, proporționate și descurajante pentru infracțiunile vizate la paragrafele 18, 19, 20 și 21. Ea trebuie să prevadă, de asemenea, sancțiuni auxiliare sau alternative.

V. Dispoziții comune

24. Legea trebuie să instituie un organism specializat independent care să combată rasismul și discriminarea rasială la nivel național (mai jos: organisme naționale specializate). Legea trebuie să prevadă printre competențele conferite unui asemenea organism național specializat: asistența victimelor, puterea de a conduce anchete, dreptul de a acționa în justiție și de a interveni în procedurile judiciare, monitorizarea legislației și dreptul de a acorda consultanță puterii legislative și executive, sensibilizarea populației față de problemele rasismului și a discriminării rasiale și promovarea politicilor și practicilor care vizează asigurarea egalității de tratament.

25. Legea trebuie să dispună ca organizațiile cum ar fi: asociațiile, sindicatele și alte entități juridice care, conform legislației lor naționale, au un interes legitim să combată rasismul și discriminarea rasială să poată intenta acțiuni civile, să poată interveni pe plan administrativ sau să poată depune plângeri penale chiar dacă nu se invocă o anumită victimă. În cazul în care se invocă o anumită victimă, consimțământul acesteia trebuie obținut.
26. Legea trebuie să garanteze asistența judiciară gratuită și, dacă este cazul, un avocat din oficiu pentru victimele care doresc să intenteze un proces în calitate de solicitanți sau reclamânți și nu au mijloace suficiente. Dacă este necesar, un traducător gratuit trebuie prevăzut.
27. Legea trebuie să protejeze împotriva oricăror măsuri de răzbunare acele persoane care se plâng că au fost victimele infracțiunilor rasiale sau a discriminării rasiale, acele persoane care denunță astfel de acte sau acele persoane care furnizează probe.
28. Legea trebuie să prevadă ca unul sau mai multe organisme independente să fie competente să investigheze preținsele acte de discriminare comise de membrii poliției, oficialii ai vămilor, membrii armatei și de personalul închisorilor.

Expunere de Motive referitoare la Recomandarea de politică generală nr. 7 a ECRI privind legislația națională de combatere a rasismului și a discriminării rasiale

Introducere

1. Prezenta recomandare de politică generală (mai jos: Recomandarea) se concentrează asupra elementelor cheie ale unei legislații naționale de combatere a rasismului și a discriminării rasiale. Deși ECRI este conștientă că numai mijloacele juridice singure nu sunt suficiente pentru a duce la bun sfârșit această luptă, ea crede că o legislație națională împotriva rasismului și a discriminării rasiale este necesară pentru combaterea eficientă a acestor fenomene.
2. În cadrul analizei fiecărei țări, ECRI recomandă periodic statelor membre ale Consiliului Europei adoptarea unor măsuri juridice eficiente care să lupte pentru combaterea rasismului și a discriminării rasiale. Recomandarea urmărește să ofere o imagine de ansamblu asupra acestor măsuri, să clarifice și să completeze recomandările formulate în acest scop de ECRI în rapoartele fiecărei țări. Recomandarea urmărește, de asemenea, să reflecte principiile generale conținute în instrumentele internaționale menționate în preambul.
3. ECRI consideră că o legislație adecvată de combatere a rasismului și a discriminării rasiale trebuie să includă dispoziții din toate ramurile dreptului, și anume dreptul constituțional, dreptul civil și administrativ și dreptul penal. Numai o astfel de abordare integrată permite statelor membre să antameze aceste probleme într-o manieră exhaustivă, eficientă și satisfăcătoare din punct de vedere al victimei. În domeniul combaterii rasismului și a discriminării rasiale, dreptul civil și administrativ oferă deseori mijloace juridice suplă, care pot facilita victimelor recursul în justiție. Dreptul penal conferă un efect simbolic care permite conștientizarea de către societate a gravității rasismului și a discriminării rasiale și are un efect convingător puternic, cu o condiție: să fie aplicat eficient. ECRI a luat în considerare această complementaritate a posibilităților oferite de diferitele ramuri ale dreptului. În ce privește, în special, lupta împotriva discriminării rasiale ECRI recomandă statelor membre ale Consiliului Europei să adopte dispoziții de drept constituțional, civil și administrativ și, în anumite cazuri, să adopte și dispoziții de drept penal.
4. Măsurile juridice necesare combaterii rasismului și a discriminării rasiale la nivel național sunt prezentate sub forma componentelor cheie care ar trebui să figureze în legislația națională a statelor membre. ECRI subliniază că măsurile recomandate de ea sunt compatibile cu diferitele sisteme juridice, atât cel al dreptului cutumiar cât și al dreptului

continental sau al celui mixt. Mai mult, componentele pe care ECRI le consideră esențiale pentru a constitui cadrul juridic eficient împotriva rasismului și a discriminării rasiale pot fi adaptate la condițiile specifice fiecărei țări, putând face obiectul unei singure legi speciale sau putând fi repartizate în diferite sectoare ale legislației naționale (dreptul civil, administrativ și cel penal). Mai mult, aceste componente cheie pot fi inserate într-o legislație mai largă care înglobează lupta împotriva rasismului și a discriminării rasiale. De exemplu, adoptând măsuri juridice împotriva discriminării, statele membre pot interzice alături de discriminările rasiale și alte forme de discriminare, cum ar fi discriminarea bazată pe sex, orientare sexuală, handicap, opinii politice sau orice alte opinii, origine socială, avere, naștere sau pe orice altă bază. În sfârșit, în numeroase domenii, state membre pot aplica direct regulile generale, de aceea nu mai este necesară tratarea acestei chestiuni în Recomandare. De exemplu, aceasta este situația în dreptul civil a răspunderii multiple, a răspunderii pentru fapta altuia și a stabilirii pagubelor, în dreptul penal a condițiilor de responsabilitate și a structurii pedepselor, în problemele de procedură a organizării și competenței tribunalelor.

5. În toate cazurile, aceste componente cheie nu formează decât un standard minim, ceea ce semnifică faptul că ele sunt compatibile cu toate dispozițiile juridice mai protectoare adoptate sau care vor fi adoptate de un stat membru și că ele nu pot în nici un caz justifica o regresie față de nivelul de protecție împotriva rasismului și a discriminării rasiale deja garantat de un stat membru.

I. Definiții

Paragraful 1 al Recomandării

6. În Recomandare, termenul de "rasism" trebuie înțeles într-un sens larg, incluzând fenomene cum ar fi: xenofobia, antisemitismul și intoleranța. În ce privește motivele enumerate în definițiile rasismului și ale discriminării rasiale directe și indirecte (paragraful 1 al Recomandării), Recomandarea vizează, în afara motivelor generale prevăzute de instrumentele juridice relevante pentru combaterea rasismului și a discriminării rasiale, cum ar fi rasa, culoarea și originea națională sau etnică și alte motive ca limba, religia și naționalitatea². Includerea acestor motive în definițiile rasismului și a discriminării rasiale se bazează pe mandatul ECRI care constă în combaterea rasismului, antisemitismului, xenofobiei și intoleranței. ECRI consideră că aceste concepte, care evoluează în timp, înglobează astăzi manifestări care vizează persoane sau grupuri de persoane pe motivul, în special, al rasei, culorii, limbii, religiei, naționalității lor sau al originii lor naționale sau etnice. În consecință, expresiile de "rasism" și "discriminare rasială" utilizate în Recomandare înglobează toate fenomenele acoperite de mandatul ECRI. Originea națională este uneori interpretată ca incluzând conceptul de naționalitate. Totodată, pentru a se asigura că acest

² ECRI înțelege termenul de "naționalitate" în sensul definiției articolului 2 a). al Convenției europene asupra naționalității: <<"naționalitatea" înseamnă legătura juridică între o persoană și un stat și nu indică originea etnică a persoanei>>.

concept este într-adevăr acoperit, el este inclus în mod expres în lista de motive alături de originea națională. Utilizarea expresiei “motiv precum” în definițiile rasismului și ale discriminării rasiale directe și indirecte vizează stabilirea unei liste deschise de motive și permite astfel adaptarea ei la evoluția societății. Totodată, în dreptul penal această listă poate fi exhaustivă pentru a respecta principiul de previzibilitate care guvernează această ramură a dreptului.

7. Contrar definiției discriminării rasiale (paragrafele 1 b) și c) ale Recomandării), care trebuie inserată în lege, cea a rasismului este dată numai în sensul Recomandării, statele membre putând defini sau nu rasismul în cadrul legii. În cazul în care decid să o facă, ele pot să adopte în dreptul penal o definiție mai precisă decât cea prevăzută la paragraful 1 a), pentru a răspunde principiilor fundamentale aplicabile acestei ramuri a dreptului. Pentru a avea loc fenomenul de rasism nu este necesar ca unul sau mai multe motive enumerate să constituie singurul factor sau factorul determinant care să conducă la dispreț sau la ideea de superioritate. Este suficient ca aceste motive să constituie unul dintre factorii care conduc la dispreț sau la ideea de superioritate.
8. Definițiile de discriminare rasială directă și indirectă conținute în paragrafele 1 b) și c) ale Recomandării se inspiră din cele conținute în Directiva 2000/43/CE a Consiliului Uniunii Europene referitoare la aplicarea principiului egalității de tratament a persoanelor indiferent de rasă sau origine etnică și în Directiva 2000/78/CE a Consiliului Uniunii Europene referitoare la crearea unui cadru general în favoarea egalității de tratament în materie de ocuparea forței de muncă și de ocupații, cât și în jurisprudența Curții europene a drepturilor omului. Conform acestei jurisprudențe, o diferență de tratament constituie o discriminare și ea nu poate avea o justificare obiectivă și rezonabilă. Acest principiu se aplică diferențelor de tratament fondate pe oricare dintre motivele enumerate în definiția discriminării rasiale. Totuși, o diferență de tratament bazată pe rasă, culoare sau origine etnică poate avea o justificare obiectivă și rezonabilă dar numai într-un număr extrem de limitat de cazuri. De exemplu, în domeniul ocupării forței de muncă atunci când culoarea constituie o exigență profesională esențială și determinată pe motivul naturii unei activități profesionale sau a condițiilor de exercitare a acesteia, o diferență de tratament fondată pe acest motiv ar putea avea o justificare obiectivă și rezonabilă. Într-o manieră mai generală, noțiunea de justificare obiectivă și rezonabilă trebuie interpretată într-un mod cât mai strict posibil în toate cazurile de diferențe de tratament fondate pe unul dintre motivele enumerate.

II. Dreptul constituțional

9. În cadrul Recomandării termenul de “constituție” trebuie înțeles într-un sens larg, cuprinzând în special legile fundamentale și regulile de bază scrise și nescrise. La paragrafele 2 și 3, Recomandarea prevede anumite principii care trebuie să figureze în constituție. Aceste principii trebuie să fie aplicate prin intermediul legilor și al regulamentelor țării.

Paragraful 2 al Recomandării

10. În paragraful 2, Recomandarea acordă posibilitatea prevederii în cadrul legii a excepțiilor la principiul egalității de tratament, cu o condiție: ca acestea să nu constituie o discriminare. Conform definiției discriminării propuse în paragrafele 1 b) și c) ale Recomandării, excepțiile trebuie, pentru ca această condiție să fie îndeplinită, să aibă o justificare obiectivă și rezonabilă. Acest principiu se aplică tuturor excepțiilor, inclusiv celor care stabilesc o diferență de tratament pe motivul naționalității.

Paragraful 3 al Recomandării

11. Conform paragrafului 3 al Recomandării, constituția trebuie să prevadă că exercitarea libertății de exprimare, de reuniune și de asociere poate fi limitată în scopul combaterii rasismului. În articolele 10 (2) și 11 (2), Convenția Europeană a Drepturilor Omului, enumeră scopurile care pot justifica restrângerea acestor libertăți. Deși lupta împotriva rasismului nu este menționată ca unul dintre scopuri, Curtea europeană a drepturilor omului prin jurisprudența ei o consideră ca inclusă. În conformitate cu articolele Convenției precizate mai sus, aceste restricții trebuie prevăzute de lege și constituie una dintre măsurile necesare într-o societate democratică.

III. Dreptul civil și administrativ

Paragraful 4 al Recomandării

12. Recomandarea prevede în paragraful 4 că legea trebuie să definească în mod clar și să interzică discriminarea rasială directă și indirectă. Ea propune definiții ale discriminării rasiale directe și indirecte în paragraful 1 b) și c). Expresia “diferența de tratament” trebuie înțeleasă într-un sens larg, incluzând orice distincție, excluziune, restricție, preferință sau omisiune, indiferent că este în trecut, prezent sau potențială. Termenul de “motiv” trebuie să includă atât motivul real cât și motivul presupus. De exemplu, dacă o persoană este supusă unui tratament defavorabil fondat pe supoziția că ea este musulmană deși în realitate ea nu este, acest tratament va constitui totuși o discriminare bazată pe religie.
13. Acțiunile discriminatorii sunt rareori fondate numai pe unul sau mai multe dintre motivele enumerate, ci mai curând pe o combinație a acestora cu alți factori. Pentru a apărea discriminarea este suficient deci ca unul dintre motivele enumerate să constituie unul dintre factorii ce conduc la diferența de tratament. De aceea utilizarea expresiilor restrictive precum “diferența de tratament bazată *numai sau exclusiv* pe motive ca ...” trebuie evitată.

Paragraful 5 al Recomandării

14. În paragraful 5, Recomandarea prevede posibilitatea unor măsuri speciale temporare destinate prevenirii sau compensării dezavantajelor suferite de persoanele diferențiate pe baza motivelor enumerate sau destinate facilitării deplinei lor participări în toate domeniile. Exemple de măsuri speciale temporare destinate prevenirii sau compensării dezavantajelor legate de motivele enumerate: proprietarul unei fabrici care nu are angajați de culoare neagră în conducerea fabricii dar are mulți angajați de culoare neagră la liniile de asamblare poate angaja un curs de pregătire pentru muncitorii de culoare neagră care doresc să promoveze. Un exemplu de măsuri speciale temporare destinate facilitării unei depline participări, în toate domeniile, a persoanelor diferențiate pe baza celor enumerate: poliția poate organiza o campanie de recrutare pentru a încuraja aplicarea în mod special a membrilor unui anumit grup etnic care este subreprezentat în cadrul poliției.

Paragraful 6 al Recomandării

15. Recomandarea menționează în mod special în paragraful 6 anumite acte care trebuie considerate de lege ca forme de discriminare. În teorie, aplicarea principiilor generale ale dreptului și definiția discriminării permit acoperirea acestor acte. Totuși, practica arată că aceste acte tind deseori să fie neglijate sau excluse din câmpul de aplicare al legislației. Pentru eficiență, poate fi util să se prevadă în mod expres în cadrul legii că aceste acte sunt considerate forme de discriminare.
16. Printre actele pe care Recomandarea le menționează în special ca forme de discriminare, următoarele merită o scurtă explicație:
- Segregarea este actul prin care o persoană (fizică sau juridică) separă alte persoane pe baza unuia dintre motivele enumerate, fără o justificare obiectivă și rezonabilă, în conformitate cu definiția propusă a discriminării. În consecință, actul voluntar al unei persoane de a se separa de alte persoane pe baza unuia dintre motivele enumerate nu constituie o segregare.
 - Discriminarea prin asociere apare când o persoană este discriminată pe motivul asocierii sale sau pe motivul contactelor cu una sau mai multe persoane diferențiate pe baza unuia dintre motivele enumerate. Acesta ar fi cazul, de exemplu, al refuzării angajării unei alte persoane deoarece ea este căsătorită cu o persoană ce aparține unui anumit grup etnic.
 - Intenția anunțată de discriminare trebuie considerată ca o discriminare chiar și în absența unei anumite victime. De exemplu, un anunț de angajare care indică faptul că romii nu trebuie să aplice trebuie să intre în câmpul de aplicare al legislației, chiar dacă nici un rom nu a aplicat.

Paragraful 7 al Recomandării

17. Conform paragrafului 7 al Recomandării interzicerea discriminării trebuie să fie aplicată în toate domeniile. În ce privește ocuparea forței de muncă interzicerea discriminării trebuie să acopere accesul la locurile de muncă, la ocupații și la activitățile nesalarizate, cât și condițiile de muncă, remunerarea, promovarea și concedierea.
18. În ce privește afilierea la organizațiile profesionale, interzicerea discriminării trebuie să cuprindă: afilierea la o organizație de muncitori sau de patroni, sau la orice organizație ai căror membri exercită o profesie dată; implicarea în astfel de organizații și beneficiile oferite de acest tip de organizații.
19. În ce privește educația, interzicerea discriminării trebuie să cuprindă: învățământul preșcolar, primar, secundar, liceal privat și public. În plus, accesul la educație nu trebuie să depindă de statutul de imigrant al copiilor sau al părinților lor.
20. În ce privește pregătirea profesională, interdicția discriminării trebuie să cuprindă pregătirea profesională inițială și continuă, toate tipurile și nivelurile de orientare profesională, de perfecționare și de reconversie, inclusiv perioada de practică.
21. În ce privește locuirea, discriminarea trebuie interzisă mai ales în ce privește accesul la locuințe, condițiile de locuire și de terminare a contractelor de închiriere.
22. În ce privește sănătatea, discriminarea trebuie interzisă mai ales în ce privește accesul bolnavilor la îngrijire și tratament cât și în ce privește maniera în care îngrijirea medicală este compensată și în care bolnavii sunt tratați.
23. În ce privește protecția socială, interdicția discriminării trebuie să cuprindă securitatea socială, prestațiile sociale, ajutorul social (ajutorul pentru locuințe, pentru tineret etc.) și modul în care beneficiarii protecției sociale sunt tratați.
24. În ce privește bunurile și serviciile aflate la dispoziția publicului și locurile publice, discriminarea trebuie interzisă, de exemplu, la cumpărarea unui produs într-un magazin, la obținerea unui credit bancar și la intrarea într-o discotecă, o cafenea sau într-un restaurant. Interzicerea discriminării trebuie să vizeze nu numai pe cel care pune la dispoziția celuilalt bunurile și serviciile ci și pe cel care beneficiază de ele, cum ar fi cazul unei întreprinderi care își selecționează furnizorii de bunuri și servicii în funcție de unul dintre motivele enumerate.
25. În ce privește exercitarea unei activități economice, acest domeniu se sprijină pe dreptul la concurență și pe relațiile între întreprinderi, cât și între întreprinderi și stat.
26. Domeniul serviciilor publice cuprinde în special activitățile poliției și ale altor forțe de ordine, vămilor, armatei și ale penitenciarelor.

Paragraful 8 al Recomandării

27. În conformitate cu paragraful 8 al Recomandării, legea trebuie să prevadă obligația autorităților publice de a promova egalitatea și de a preveni discriminarea în exercitarea funcțiilor lor. Datoria care le revine trebuie enunțată cât mai clar posibil în cadrul legii. În acest scop, autoritățile publice ar putea fi obligate să elaboreze și să aplice "programe de egalitate" definite cu ajutorul organismului național specializat vizat la paragraful 24 al Recomandării. Legea trebuie să prevadă o evaluare periodică a acestor programe de egalitate, o urmărire a efectelor lor, mecanisme eficiente de aplicare a lor cât și posibilitatea impunerii respectării acestor programe, recurgând în special la organismul național specializat. Un program de egalitate ar putea, de exemplu, cuprinde și numirea unei persoane de contact care să răspundă de problemele de discriminare și de hărțuire rasială sau organizarea unei pregătiri privind discriminarea pentru personal. În ce privește obligația de promovare a egalității și de prevenire a discriminării, Recomandarea nu vizează decât autoritățile publice, totuși, ar fi de dorit ca sectorul privat să fie supus unei obligații analoge.

Paragraful 10 al Recomandării

28. Conform paragrafului 10 al Recomandării, în caz de urgență, proceduri de urgență care duc la decizii provizorii trebuie puse la dispoziția victimelor discriminării. Aceste proceduri sunt importante în situațiile în care consecințele imediate ale presupusului act de discriminare sunt foarte grave sau chiar ireparabile. De exemplu, victimele expulzării dintr-un apartament pe motive discriminatorii ar trebui să fie în măsură să obțină suspendarea deciziei ca urmare a unei decizii judiciare interimare până la judecarea definitivă a cazului.

Paragraful 11 al Recomandării

29. Avându-se în vedere dificultățile pe care le întâmpină presupusele victime ale discriminării în colectarea probelor necesare cazului de discriminare, legea trebuie să faciliteze probarea discriminării. Având în vedere acest motiv, conform paragrafului 11 al Recomandării, legea trebuie să prevadă o partajare a probelor de culpabilitate în cazurile asemănătoare. Partajarea probelor de culpabilitate semnifică faptul că reclamantul trebuie să stabilească faptele permițând prezumarea unei discriminări, ceea ce transferă probarea culpabilității asupra inculpatului, care astfel trebuie să stabilească absența discriminării. Astfel, în cazul presupus de discriminare rasială directă, inculpatul trebuie să probeze că diferența de tratament are o justificare rezonabilă și obiectivă. De exemplu: dacă accesul la o piscină este refuzat copiilor de romi, este suficient ca reclamantul să dovedească faptul că accesul a fost refuzat copiilor lui și permis altor copii care nu erau țigani. În acest fel va reveni părții adverse să dovedească că acest refuz a avut o justificare rezonabilă și obiectivă, cum ar fi faptul că acei copii nu aveau căști de baie pentru a putea intra în piscină. Același principiu se aplică și presupuselor cazuri de discriminare rasială indirectă.

30. În ce privește obținerea probelor necesare și a informațiilor, judecătorul trebuie să dețină toate puterile adecvate acestui scop. Aceste puteri trebuie conferite, de asemenea, oricărui organism național specializat competent să se pronunțe asupra unei plângeri de discriminare. (a se vedea paragraful 55 al prezentei Expuneri de motive).

Paragraful 12 al Recomandării

31. Conform paragrafului 12 al Recomandării, legea trebuie să prevadă sancțiuni eficiente, proporționate și descurajante în cazul discriminării. În afara plății pagubelor materiale și morale, lista de sancțiuni trebuie să cuprindă măsuri cum ar fi restituirea drepturilor care au fost pierdute. De exemplu legea trebuie să permită judecătorului să decidă reintegrarea în întreprindere sau reîntoarcerea în apartament, cu condiția ca drepturile terților să fie respectate. În cazul refuzului discriminatoriu a unei persoane, legea trebuie să prevadă că în funcție de circumstanțe, judecătorul va putea decide ca angajatorul să ofere un post persoanei discriminate.
32. În cazul discriminării de către o școală privată, legea trebuie să prevadă posibilitatea revocării acreditării acelei școli sau a nerecunoașterii diplomei emise. În cazul discriminării de către o instituție publică, legea trebuie să prevadă posibilitatea revocării licenței sau a închiderii instituției. De exemplu: în cazul discriminării de către o discotecă ar putea fi retrasă licența de vânzare a alcoolului.
33. Forme nepecuniare de reparație, cum ar fi publicarea în întregime sau parțială a deciziei curții, pot fi importante în restabilirea dreptății în caz de discriminare.
34. Legea trebuie să prevadă posibilitatea impunerii unui program de măsuri pozitive asupra celui care a discriminat. Acest tip de sancțiune constituie un mijloc important de promovare a unei schimbări pe termen lung într-o organizație. De exemplu: cel care a discriminat poate fi obligat să organizeze pentru personalul său programe speciale de pregătire cu scopul de a lupta împotriva rasismului și a discriminării rasiale. Organismul național specializat trebuie să participe la dezvoltarea și supervizarea acestor tipuri de programe.

Paragraful 15 al Recomandării

35. Conform paragrafului 15 al Recomandării, legea trebuie să prevadă că hărțuirea pe baza unuia dintre motivele enumerate este interzisă. Hărțuirea se definește ca fiind orice comportament legat de unul din motivele enumerate, cu scopul sau efectul de a aduce atingere demnității unei persoane sau de a crea un mediu intimidant, ostil, degradant, umilitor sau ofensator. Atât cât este posibil, protecția împotriva hărțuirii legate de unul din motivele enumerate nu trebuie să vizeze numai comportamentul autorului hărțuirii ci și al altor persoane. De exemplu, angajatorul trebuie tras la răspundere pentru hărțuirea comisă de colegi, alți salariați sau de terți (cum ar fi clienții și furnizorii).

Paragraful 16 al Recomandării

36. Conform paragrafului 16 al Recomandării, legea trebuie să prevadă obligația de a suprima finanțarea publică a partidelor politice care promovează rasismul. De exemplu, finanțarea publică prevăzută pentru campaniile electorale trebuie refuzată acestor partide politice.

Paragraful 17 al Recomandării

37. Conform paragrafului 17 al Recomandării, legea trebuie să prevadă posibilitatea de dizolvare a organizațiilor care promovează rasismul. În toate cazurile, dizolvarea acestor organizații nu poate avea loc decât ca urmare a unei decizii luate de către o autoritate judiciară. Problema dizolvării acestor organizații este tratată, de asemenea, în partea a IV-a – Dreptul penal (a se vedea paragrafele 43 și 49 ale prezentei Expuneri de motive).

IV. Dreptul penal

Paragraful 18 al Recomandării

38. Recomandarea limitează aplicarea anumitor infracțiuni penale enumerate la paragraful 18 la situația în care acestea sunt comise “în public”. Practica actuală arată că, în anumite cazuri, unele comportamente rasiste scapă urmărilor penale deoarece nu sunt considerate ca prezentând un caracter public. În consecință, statele membre trebuie să vegheze să nu fie prea dificil de a îndeplini condiția comiterii în public. Astfel, de exemplu, această condiție ar trebui să fie îndeplinită în cazul dezbaterilor din cadrul întâlnirilor organizațiilor neonaziste sau a forumurilor de discuție din Internet.
39. Anumite infracțiuni vizate la paragraful 18 al Recomandării se referă la comportamentele avute față de o “grupare de persoane”. Practica actuală demonstrează că dispozițiile juridice care vizează sancționarea comportamentelor rasiste deseori nu acoperă astfel de comportamente decât dacă acestea sunt direcționate împotriva unei anumite persoane sau a unui grup de persoane. Astfel, expresiile orientate împotriva unui ansamblu mai larg de persoane, cum ar fi cazul referitor la solicitanții de azil sau la străini în general, deseori nu sunt acoperite de aceste dispoziții. De aceea paragraful 18 a), b), c), și d) al Recomandării vizează nu numai un “grup” ci un “ansamblu” de persoane.
40. Termenul de “defăimare” utilizat în paragraful 18 b) al Recomandării trebuie înțeles în sens larg, cuprinzând în special calomnia.
41. În paragraful 18 e) Recomandarea se referă la genocid, la crimele împotriva umanității și la crimele de război. Genocidul trebuie înțeles așa cum este definit în articolul II al Convenției pentru prevenirea și reprimarea genocidului și în articolul 6 al Statutului Curții penale internaționale (a se vedea paragraful 45 al prezentei Expuneri de motive). Crimele împotriva umanității și crimele de război trebuie înțelese așa cum sunt definite în articolul 7 și 8 al Statutului Curții penale internaționale.

42. În paragraful 18 f), Recomandarea se referă la difuzarea, distribuția, producția sau stocarea înscrisurilor, imaginilor sau a altor suporturi care conțin manifestări rasiste. Aceste noțiuni cuprind difuzarea acestor materiale pe Internet. Astfel de materiale cuprind suporturi muzicale cum ar fi discurile, casetele audio și CD-urile, accesoriile informatice (de exemplu: dischete, software), casetele video, DVD-urile și jocurile.
43. La paragraful 18 g) Recomandarea prevede intrarea în sfera penalului a anumitor acte referitoare la grupurile care promovează rasismul. Noțiunea de grup cuprinde în special acele grupuri *de facto*, organizații, asociații și partide politice. Recomandarea prevede că înființarea unui grup care promovează rasismul trebuie interzisă. În sensul prezentei Recomandări, crearea unui grup care promovează rasismul cuprinde, în egală măsură, păstrarea sau reconstituirea unui grup care a fost interzis. Problema dizolvării unui grup care promovează rasismul este menționată în partea a III-a – Drept civil și administrativ (a se vedea paragraful 37 al prezentei Expuneri de motive) și mai jos (a se vedea paragraful 49 al prezentei Expuneri de motive). Mai mult, prin “susținere” se înțelege mai ales furnizarea banilor către grup, satisfacerea altor necesități materiale, producerea sau obținerea de documente.
44. În paragraful 18 h) Recomandarea prevede că legea trebuie să transforme în infracțiune penală discriminarea rasială apărută în exercitarea unei funcții publice sau a unei profesii. Referitor la acest punct, definițiile conținute în paragrafele 1 b), c) și 5 ale Recomandării se aplică *mutatis mutandis*. Discriminarea rasială apărută în exercitarea unei funcții publice sau a unei profesii cuprinde în special refuzul discriminatoriu al unei prestații destinate publicului, cum ar fi: refuzul discriminatoriu al unui spital de a îngriji o persoană, refuzul discriminatoriu de a vinde un produs, de a acorda un credit bancar sau de a permite accesul într-o discotecă, cafenea sau restaurant.

Paragraful 19 al Recomandării

45. Paragraful 19 al Recomandării dispune că legea trebuie să transforme genocidul în infracțiune penală. În acest sens, genocidul trebuie înțeles după cum a fost difuzat în articolul II al Convenției privind prevenirea și pedepsirea genocidului și în articolul 6 al Statului Curții penale internaționale și anume “ca oricare dintre actele următoare, comise cu intenția de a distruge, în totalitate sau în parte, un grup național, etnic, rasial sau religios, cum ar fi: omorârea unui membru al grupului, atentarea gravă la integritatea fizică sau mentală a membrilor grupului, supunerea intenționată a grupului la condiții de existență care să conducă la distrugerea totală sau parțială a acestuia, măsuri care să vizeze împiedicarea apariției nașterilor în sânul grupului, transferul forțat al copiilor unui grup într-alt grup”. Recomandarea vizează în special trecerea în sfera penalului a genocidului și nu a crimelor de război și a crimelor împotriva umanității, pentru că acestea din urmă nu prezintă în mod obligatoriu un caracter rasist. Totuși, dacă este cazul, circumstanța agravantă prevăzută la paragraful 21 al Recomandării trebuie să se aplice.

Paragraful 20 al Recomandării

46. Paragraful 20 al Recomandării prevede că incitarea, complicitatea sau tentativa se pedepsesc în cazul infracțiunilor prevăzute la paragrafele 18 și 19. Această Recomandare nu se aplică decât infracțiunilor la care incitarea, complicitatea sau tentativa sunt posibile.

Paragraful 21 al Recomandării

47. Conform paragrafului 21 al Recomandării, motivația rasistă a autorului unei infracțiuni alta decât cele vizate în paragrafele 18 și 19, trebuie să constituie o circumstanță agravantă. Totuși, legea poate sancționa infracțiunile comune ca infracțiuni penale specifice dar numai dacă acestea sunt fondate pe motivații rasiste.

Paragraful 22 al Recomandării

48. Conform paragrafului 22 al Recomandării, legea trebuie să prevadă responsabilitatea penală a persoanelor juridice. Această responsabilitate trebuie angajată atunci când infracțiunea a fost comisă în contul persoanei juridice de orice persoană care acționează în special ca reprezentantă a organismelor sale (de exemplu președinte sau director) sau a sa. Responsabilitatea penală a persoanelor juridice nu exclude pe cea a persoanelor fizice. Autoritățile publice pot fi excluse din sfera responsabilității penale a persoanelor juridice.

Paragraful 23 al Recomandării

49. Conform paragrafului 23 al Recomandării, legea trebuie să prevadă pedepse auxiliare sau alternative. Printre aceste pedepse se pot cita: munca în folosul general, participarea la cursuri de formare, pierderea anumitor drepturi civile sau politice (de exemplu dreptul de a exercita anumite profesii sau funcții, dreptul de vot sau cel de a fi ales) sau publicarea în totalitate sau în parte a deciziei judecătorești. În ce privește persoanele juridice, lista sancțiunilor posibile poate include, în afară de amenzi, refuzarea sau suprimarea prestațiilor sau a ajutorului public, interdicția exercitării unei activități comerciale, plasarea sub observare judiciară, închiderea stabilimentului care a servit la comiterea infracțiunii, confiscarea materialului care a servit la comiterea infracțiunii și dizolvarea persoanei juridice (la acest ultim punct a se vedea paragrafele 37 și 43 ale prezentei Expuneri de motive).

V. Dispoziții comune

Paragraful 24 al Recomandării

50. Conform paragrafului 24 al Recomandării, legea trebuie să instituie un organism specializat independent pentru lupta împotriva rasismului și a discriminării rasiale la nivel național. Principiile fundamentale referitoare la statutul unui asemenea organ, formele pe care ar putea să le ia, funcțiile și responsabilitățile, administrarea sa, funcționarea sa și modurile sale de operare sunt indicate în Recomandarea de politică generală nr. 2 a ECRI referitoare la organismele specializate de

combatere a rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței la nivel național.

51. Funcțiile atribuite unui astfel de organism trebuie prevăzute prin lege. Recomandarea precizează un anumit număr de astfel de funcții. Asistența victimelor cuprinde consilierea generală a victimelor și asistența judiciară, inclusiv reprezentarea la tribunal în cazul proceselor. Ea cuprinde, de asemenea, asistența în cazul tentativei de a obține o înțelegere amiabilă între părți.
52. În ce privește puterea de a conduce anchete, pentru ca organismul național specializat să poată conduce anchete eficiente este esențial ca legea să-l confere puterea necesară, sub rezerva regulilor de procedură a sistemului juridic național. Este vorba, în special, în cadrul unei anchete de puterea de a solicita aducerea pentru verificare și examinare a documentelor și a altor elemente, de a confisca documente și alte elemente pentru a fi copiate sau pentru a se face extrase. Organul național specializat trebuie să fie, de asemenea, competent pentru a acționa în justiție și pentru a interveni la tribunal în calitate de expert.
53. Funcțiile organului național specializat trebuie să cuprindă în egală măsură supravegherea legislației împotriva rasismului și a discriminării rasiale și controlul conformității legislației cu principiile de egalitate. În acest sens, organismul național specializat trebuie să dețină competența de a formula recomandări autorităților executive și legislative privind ameliorarea legislației, reglementărilor și a practicii.
54. În ce privește sensibilizarea populației la problemele rasismului și discriminării sociale și promovarea politicilor și practicilor care vizează asigurarea egalității de tratament, organismul național specializat poate organiza campanii în cooperare cu societatea civilă, poate prevedea cursuri de pregătire pentru grupurile-cheie, poate stabili coduri de conduită, susține și încuraja organizațiile care acționează în domeniul luptei împotriva rasismului și discriminării rasiale.
55. În afara acestor funcții, organismului național specializat i se atribuie și alte responsabilități. Astfel, un alt organism poate avea ca responsabilitate să statueze asupra plângerilor prin intermediul unor decizii legale obligatorii, în limitele fixate de lege.

Paragraful 25 al Recomandării

56. Conform paragrafului 25 al Recomandării, organizațiile precum asociațiile, sindicatele și alte entități juridice care au un interes legitim trebuie să dețină dreptul de a acționa în judecată. Această dispoziție este importantă, de exemplu când unei victime îi este teamă de represalii. În plus, în ce privește cazurile de discriminare rasială, posibilitatea acestor organizații de a intenta o acțiune fără a se referi la o victimă anumită este fundamentală pentru un caz de discriminare în care este dificil de a identifica o astfel de victimă sau pentru cazurile care afectează un număr nedeterminat de victime.

Paragraful 27 al Recomandării

57. Conform paragrafului 27 al Recomandării, legea trebuie să prevadă o protecție împotriva oricăror măsuri de răzbunare. Această protecție nu trebuie limitată la persoana care acționează în judecată sau care depune o plângere ci ar trebui extinsă asupra oricui care furnizează elemente de probe, informații sau orice formă de ajutor în raport cu acțiunea din justiție sau plângerea. O astfel de protecție este esențială pentru încurajarea victimelor infracțiunilor rasiale sau de discriminare de a-și supune plângerile lor autorităților și pentru încurajarea martorilor de a aduce elemente probatoare. Pentru a fi eficiente, dispozițiile juridice care protejază împotriva răzbunării trebuie să prevadă o sancțiune adecvată și clară. Aceasta ar putea include existența unei hotărâri judecătorești care să oprească actele de răzbunare și/sau să compenseze victimele unor astfel de acte.

ECRI

European Commission against Racism and Intolerance
Commission européenne contre le racisme et l'intolérance
Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței

CRI (2004) 26

RECOMANDAREA DE POLITICĂ GENERALĂ NR. 8 A ECRI

PENRU LUPTA ÎMPOTRIVA RASISMULUI ÎN TIMPUL COMBATERII TERORISMULUI

Adoptată la 17 martie 2004

Strasbourg, 8 iunie 2004

COUNCIL OF EUROPE CONSEIL DE L'EUROPE

Publicație a
Comisiei Europene împotriva Rasismului și Intoleranței
Consiliul Europei – 2004
Strasbourg

CONSILIUL EUROPEI

Consiliul Europei este o organizație politică care a fost fondată la 5 mai 1949 de zece state europene pentru a realiza o uniune cât mai strânsă între membrii săi. El numără astăzi 45 de state membre¹.

Principalele obiective ale Organizației sunt promovarea democrației, drepturilor omului și statului de drept, precum și căutarea de soluții comune la problemele sociale, politice, culturale și juridice ale statelor sale membre. După 1989 ea a înglobat cea mai mare parte a Europei centrale și orientale și le-a susținut în eforturile lor de aplicare și consolidare a reformelor lor politice, legislative și administrative.

Sediul permanent al Consiliului Europei este la Strasbourg (Franța). Statutul organizației prevede doua organisme constitutive: Comitetul Miniștrilor și Adunarea Parlamentară. Congresul Autorităților Locale și Regionale al Europei reprezintă colectivitățile teritoriale din statele membre.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului reprezintă instanța judiciară competentă care judecă plângerile făcute de particulari, asociații sau alte state împotriva unui stat ca urmare a încălcării Convenției Europene a Drepturilor Omului.

¹ Albania, Andora, Armenia, Austria, Azerbaidjan, Belgia, Bosnia și Herțegovina, Bulgaria, Croația, Cipru, Danemarca, Estonia, Elveția, Finlanda, Franța, Federația Rusă, Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei, Georgia, Germania, Grecia, Irlanda, Italia, Islanda, Letonia, Lichtenstein, Lituania, Luxemburg, Malta, Marea Britanie, Moldova, Norvegia, Olanda, Polonia, Portugalia, România, Republica Cehă, Republica Slovacia, San Marino, Serbia și Muntenegru, Slovenia, Spania, Suedia, Turcia, Ucraina, Ungaria.

Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței

Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței (ECRI) este o instanță de monitorizare creată prin decizia Primului Summit al șefilor de stat și de guvern ai statelor membre ale Consiliului Europei. Decizia de creare a ECRI este conținută în Declarația de la Viena adoptată de primul Summit la 9 octombrie 1993. Conferința europeană împotriva rasismului, desfășurată la Strasbourg în octombrie 2000, a solicitat consolidarea acțiunii ECRI. La 13 iunie 2002, Comitetul Miniștrilor al Consiliului Europei a adoptat un nou statut pentru ECRI, consolidând astfel rolul său în calitate de instanță independentă de monitorizare în domeniul drepturilor omului, specializată în probleme relative la rasism și discriminare rasială.

Membrii ECRI acționează individual și sunt independenți. Misiunea ECRI constă în combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței la nivelul întregii Europe și din punctul de vedere al protecției drepturilor omului. Acțiunea ECRI acoperă toate măsurile necesare pentru a lupta împotriva violenței, discriminărilor și prejudecăților cu care se confruntă persoanele sau grupurile de persoane, în special pe motiv de rasă, culoare, limbă, religie, cetățenie sau origine națională sau etnică.

Programul de activități al ECRI este alcătuit din trei mari tipuri de acțiuni: abordarea de la țară la țară, lucrări pe teme generale și relațiile cu societatea civilă.

Pentru informații suplimentare referitoare la ECRI și activitățile sale, vă rugăm să contactați:

*Secretariatul Comisiei europene împotriva rasismului și intoleranței/
Secretariat of the European Commission against Racism and Intolerance
Consiliul Europei/ Council of Europe*

F-67075 Strasbourg Cedex

Tel.: +33 (0)3 88 41 29 64

Fax.: +33 (0)3 88 41 39 87

<http://www.coe.int/ecri>

E-mail: combat.racism@coe.int

Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței:

Având în vedere Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului, în special articolul său 14;

Având în vedere Protocolul nr.12 la Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului;

Având în vedere Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, în special articolele sale 2, 4 (1), 20 (2) și 26;

Având în vedere Convenția relativă la statutul refugiaților și Protocolul relativ la statutul refugiaților;

Având în vedere Liniile directoare ale Comitetului Miniștrilor al Consiliului Europei privind drepturile omului și lupta împotriva terorismului;

Reamintind declarația adoptată de ECRI la cea de-a 26-a sa reuniune plenară (Strasbourg, 11-14 decembrie 2001);

Reamintind Recomandarea de politică generală nr. 7 a ECRI privind legislația națională referitoare la combaterea rasismului și a discriminării rasiale și Recomandarea de politică generală nr. 5 a ECRI privind combaterea intoleranței și discriminării față de musulmani;

Reamintind Convenția privind criminalitatea informatică și Protocolul său adițional relativ la incriminarea actelor de natură rasistă și xenofobă comise prin intermediul sistemelor informatice, precum și Recomandarea de politică generală nr. 6 a ECRI cu privire la combaterea diseminării materialelor rasiste, xenofobe și antisemite prin Internet;

Reamintind Convenția europeană pentru reprimarea terorismului, Protocolul de modificare a Convenției europene pentru reprimarea terorismului și alte instrumente internaționale împotriva terorismului, în special cele adoptate în cadrul Națiunilor Unite;

Condamnând cu fermitate terorismul, care constituie o formă extremă a intoleranței;

Subliniind că terorismul este incompatibil și amenință valorile libertății, democrației, justiției, statului de drept și drepturilor omului, în special dreptul la viață;

Considerând toate acestea, statul este, în consecință, obligat să lupte împotriva terorismului;

Subliniind că răspunsul la amenințarea terorismului nu trebuie el însuși să aducă atingere valorilor libertății, democrației, justiției, statului de drept, drepturilor omului și dreptului umanitar pe care el vizează clar să le apere, și cu atât mai mult nu trebuie sub nici o formă să prejudicieze protecția și promovarea acestor valori;

Subliniind în special faptul că lupta împotriva terorismului nu trebuie să devină un pretext care să permită rasismului, discriminării rasiale și intoleranței să se dezvolte;

Subliniind, în acest context, faptul că responsabilitatea statului nu este doar aceea de a se abține de la acțiuni care favorizează în mod direct sau indirect rasismul, discriminarea rasială și intoleranța, dar, în aceeași măsură, acela de a garanta o reacție fermă a instituțiilor publice, atât prin măsuri preventive cât și represive, în cazul în care acțiunile persoanelor fizice și organizațiilor se află la originea rasismului, discriminării rasiale și a intoleranței;

Menționând că lupta împotriva terorismului întreprinsă de statele membre ale Consiliului Europei după evenimentele din 11 septembrie 2001, a dus în unele cazuri la adoptarea unei legislații sau a unor reglementări direct sau indirect discriminatorii, în special pe motive de cetățenie, origine națională sau etnică și de religie și, mai frecvent, la practici discriminatorii din partea autorităților publice;

Menționând că actele teroriste și, în unele cazuri, lupta împotriva terorismului au fost, de asemenea, la originea unei creșteri a gradului de prejudecăți rasiste și a discriminări rasiale față de persoane fizice și organizații;

Subliniind, în acest context, responsabilitatea deosebită a partidelor politice, liderilor de opinie și mijloacelor de comunicare în masă de a nu recurge la activități sau exprimări rasiste sau la discriminări rasiale;

Menționând că, urmare a luptei împotriva terorismului întreprinsă după evenimentele din 11 septembrie 2001, anumite grupuri de persoane, în special arabii, evreii, musulmanii, anumiți solicitanți de azil, refugiații și imigranții, anumite minorități vizibile, precum și persoanele percepute ca aparținând acestor grupuri, au devenit, în special, vulnerabile la rasism și/sau discriminare rasială în numeroase domenii ale vieții publice, inclusiv educație, angajare, locuințe, acces la bunuri și servicii, acces la locuri deschise publicului și la libertatea de mișcare;

Menționând dificultățile crescânde cu care se confruntă solicitanții de azil pentru a avea acces la procedurile de azil ale statelor membre ale Consiliului Europei și eroziunea progresivă a protecției refugiaților din cauza măsurilor juridice restrictive și a practicilor referitoare la lupta împotriva terorismului;

Subliniind responsabilitatea statelor membre ale Consiliului Europei de a proceda astfel încât lupta împotriva terorismului să nu aibă un impact negativ asupra nici unui grup minoritar;

Reamintind nevoia acută pentru state de a favoriza integrarea diverselor lor populații printr-un proces reciproc care poate ajuta la prevenirea unei reacții rasiste sau rasist discriminatorii a societății la climatul creat de lupta împotriva terorismului;

Convinsă că dialogul, inclusiv privind cultura și religia între diversele grupuri ale societății, precum și educația pentru diversitate contribuie la combaterea rasismului în timpul luptei împotriva terorismului;

Convinsă că un respect total față de drepturile omului, inclusiv față de dreptul de a nu fi victimă a rasismului și a discriminării rasiale poate preveni situațiile în care terorismul ar putea câștiga teren;

recomandă guvernelor statelor membre:

- să ia toate măsurile necesare, în special prin intermediul cooperării internaționale, pentru a combate, în deplină conformitate cu dreptul internațional în materia drepturilor omului, terorismul ca formă extremă a intoleranței și pentru a susține victimele terorismului și a-și arăta solidaritatea față de statele care sunt ținta terorismului;
- să examineze legislația și reglementările adoptate în cadrul luptei împotriva terorismului pentru a se asigura că ele nu stabilesc discriminări directe sau indirecte împotriva persoanelor sau grupurilor de persoane, în special pe motive de „rasă”, culoare, limbă, religie, cetățenie sau origine națională sau etnică, și să abroge orice legislație discriminatorie de acest tip;
- să se abțină de la adoptarea în cadrul luptei împotriva terorismului a unor noi legislații și reglementări care stabilesc o discriminare directă sau indirectă împotriva persoanelor sau grupurilor de persoane, în special pe motive de „rasă”, culoare, limbă, religie, cetățenie sau origine națională sau etnică;
- să vegheze ca legislația și reglementările, inclusiv cele adoptate în cadrul luptei împotriva terorismului, să fie aplicate la nivel național și local astfel încât să nu discrimineze persoanele sau grupurile de persoane, în special pe motive, reale sau presupuse, de „rasă”, culoare, limbă, religie, cetățenie, origine națională sau etnică;
- să acorde în acest sens o atenție deosebită mijloacelor de garantare nediscriminatorie a libertăților de asociere, exprimare, religie și mișcare și

să procedeze astfel încât să nu rezulte nici un fel de discriminare din legislație sau reglementări sau din aplicarea lor, în administrarea în special a următoarelor domenii:

- controalele întreprinse de forțele de ordine pe teritoriul statelor și personalul de control la frontiere
- arestul administrativ sau preventiv
- condițiile de detenție
- procesul echitabil și procedura penală
- protecția datelor personale
- protecția vieții private și de familie
- expulzarea, extrădarea, deportarea la frontiere și principiul de nerespingere
- eliberarea vizelor
- permisul de ședere și de angajare și regrupare a familiei
- obținerea și retragerea cetățeniei;

- să se asigure că legislația națională include, în mod expres, dreptul de a nu fi supus discriminării rasiale printre drepturile de la care nu poate fi făcută nici-o derogare, chiar și în situații de urgență;

- să procedeze astfel încât dreptul de solicitare a azilului și principiul de nerespingere să fie pe deplin respectate în toate cazurile și fără discriminare, mai ales pe motivul țării de origine;

- să acorde în această privință o atenție deosebită necesității asigurării accesului la procedura de solicitare a azilului și garantării unui mecanism echitabil care să protejeze drepturile procedurale fundamentale pentru examinarea solicitărilor;

- să procedeze astfel încât o legislație națională adecvată să fie în vigoare și să fie aplicată eficient în vederea combaterii rasismului și a discriminării rasiale, în special în domeniile educației, angajării, locuinței, accesului la bunuri și servicii, accesului la locurile deschise publicului și libertății de mișcare;

- să se asigure că o legislație națională adecvată este în vigoare și este eficient aplicată pentru a combate infracțiunile care au motivații rasiste, exprimările rasiste și organizațiile rasiste;

- să se inspire din Recomandarea de politică generală nr. 7 a ECRI privind legislația națională referitoare la combaterea rasismului și a discriminării rasiale pentru a face ca legislația în domeniile respective să fie adecvată;

- să se asigure că legislația națională pertinentă se aplică în aceeași măsură și infracțiunilor rasiste comise prin intermediul Internetului și să urmărească autorii infracțiunilor de acest tip;
- să garanteze existența și funcționarea unui organism independent specializat în lupta împotriva rasismului și discriminării rasiale, competent, printre altele, să ajute victimele să înainteze plângerile privind rasismul și discriminarea rasială care ar putea rezulta din lupta împotriva terorismului;
- să încurajeze, printre profesioniștii din mass-media, dezbaterile privind imaginea pe care ei o transmit despre grupurile minoritare în prezentarea luptei împotriva terorismului și în ceea ce privește responsabilitatea deosebită a profesioniștilor din acest domeniu pentru a evita, în acest context, perpetuarea prejudecăților și difuzarea informațiilor tendențioase;
- să susțină rolul pozitiv pe care îl pot juca mijloacele de comunicare în masă în scopul promovării respectului reciproc și combaterii stereotipurilor și prejudecăților rasiste;
- să încurajeze integrarea diverselor lor populații ca pe un proces reciproc și să garanteze drepturi egale și egalitate de șanse tuturor persoanelor;
- să introducă în programele școlare, la toate nivelurile, educația pentru diversitate și necesitatea combaterii intoleranței, stereotipurilor și prejudecăților rasiste, precum și sensibilizarea funcționarilor și a publicului larg față de aceste subiecte;
- să favorizeze dialogul și să promoveze activități comune, inclusiv în ceea ce privește cultura și religia, între diversele grupuri ale societății la nivel național și local, în vederea combaterii stereotipurilor și prejudecăților rasiste.

ECRI

European Commission against Racism and Intolerance
Commission européenne contre le racisme et l'intolérance
Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței

CRI (2004) 37

RECOMANDAREA DE POLITICĂ GENERALĂ NR. 9 A ECRI

PRIVIND LUPTA ÎMPOTRIVA ANTISEMITISMULUI

Adoptată în 25 iunie 2004

Strasbourg, 25 iunie 2004

COUNCIL OF EUROPE CONSEIL DE L'EUROPE

Publicație a
Comisiei Europene împotriva Rasismului și Intoleranței (ECRI)
Consiliul European – 2004
Strasbourg

CONSILIUL EUROPEI

Consiliul Europei este o organizație politică ce a fost creată la 5 mai 1949 de către zece state europene cu scopul de a realiza o uniune cât mai strânsă între membrii săi. El are astăzi 46 de state membre¹.

Principalele obiective ale Organizației sunt: promovarea democrației, a drepturilor omului și a statului de drept, cât și de a căuta soluții comune la problemele politice, sociale, culturale și juridice ale statelor sale membre. Începând cu 1989, el a integrat majoritatea țărilor din Europa Centrală și Orientală și le-a susținut eforturile de aplicare și consolidare a reformelor lor politice, legislative și administrative.

Sediul permanent al Consiliului Europei este în Strasbourg (Franța). Statutul organizației prevede două organisme constitutive: Comitetul Miniștrilor și Adunarea Parlamentară. Congresul Autorităților Locale și Regionale al Europei reprezintă colectivitățile teritoriale din statele membre.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului reprezintă instanța judiciară competentă care judecă plângerile făcute de particulari, asociații sau alte state împotriva unui stat ca urmare a încălcării Convenției Europene a Drepturilor Omului.

¹ Albania, Andora, Armenia, Austria, Azerbaidjan, Belgia, Bosnia și Herțegovina, Bulgaria, Croația, Cipru, Danemarca, Estonia, Elveția, Finlanda, Franța, Federația Rusă, Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei, Georgia, Germania, Grecia, Irlanda, Italia, Islanda, Letonia, Liechtenstein, Lituania, Luxemburg, Malta, Marea Britanie, Moldova, Norvegia, Olanda, Polonia, Portugalia, România, Republica Cehă, Republica Slovacia, San Marino, Serbia și Muntenegru, Slovenia, Spania, Suedia, Turcia, Ucraina, Ungaria.

Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței

Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței (ECRI) este o instanță de monitorizare care a fost înființată de prima Întâlnire la nivel înalt a șefilor de stat și de guvern ai statelor membre ale Consiliului Europei. Decizia de creare a ECRI este inclusă în Declarația de la Viena, adoptată la 9 octombrie 1993 la prima Întâlnire a șefilor de stat și de guvern. Conferința europeană împotriva rasismului, care a avut loc la Strasbourg în octombrie 2000, a solicitat consolidarea acțiunilor ECRI. La 13 iunie 2002, Comitetul Miniștrilor a adoptat un nou statut pentru ECRI consolidând rolul său de instanță independentă de monitorizare în domeniul drepturilor omului, specializată în problematica rasismului și a discriminării rasiale.

Membrii ECRI acționează individual și sunt independenți. Misiunea ECRI este de a combate rasismul, xenofobia, antisemitismul și intoleranța la nivelul întregii Europe și din punctul de vedere al protecției drepturilor omului. Activitatea ECRI acoperă toate măsurile necesare pentru lupta împotriva violenței, discriminării și prejudecăților cu care se confruntă persoanele sau grupurile de persoane, mai ales pe motiv de: rasă, culoare, limbă, religie, naționalitate, origine națională sau etnică.

Programul de activități al ECRI este alcătuit din trei segmente: abordarea țară cu țară, acțiunile pe teme generale și relațiile cu societatea civilă.

Pentru informații suplimentare despre ECRI și activitățile sale, vă invităm să contactați:

*Secretariatul Comisiei europene împotriva rasismului și intoleranței/
Secretariat of the European Commission against Racism and Intolerance
Consiliul Europei/Council of Europe
F-67075 Strasbourg Cedex
Tel.: +33 (0)3 88 41 29 64
Fax.: +33 (0)3 88 41 39 87
E-mail: combat.racism@coe.int
<http://www.coe.int/ecri>*

Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței (ECRI):

Având în vedere articolul 14 al Convenției europene a drepturilor omului;

Având în vedere Protocolul nr. 12 la Convenția europeană a drepturilor omului care conține o clauză generală de interzicere a discriminării;

Având în vedere jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și amintind că aceasta a apreciat contestarea existenței crimelor împotriva umanității comise în timpul regimurilor național-socialiste ca pe cea mai gravă formă de defăimare rasială și incitare la ură împotriva evreilor iar justificarea politicii pro-naziste nu poate beneficia de protecția prevăzută la art. 10 al Convenției europene a drepturilor omului;

Având în vedere Protocolul adițional al Convenției privind criminalitatea electronică referitor la incriminarea actelor de natură rasistă și xenofobă comise prin intermediul sistemelor informatice;

Reamintind Recomandarea de politică generală nr. 1 a ECRI privind lupta împotriva rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței cât și Recomandarea de politică generală nr. 2 privind organele specializate în lupta împotriva rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței la nivel național;

Reamintind, de asemenea, Recomandarea de politică generală nr. 7 a ECRI privind legislația națională de luptă împotriva rasismului și a discriminării rasiale care conține elemente cheie ale măsurilor juridice adecvate unei lupte eficiente împotriva rasismului și discriminării rasiale;

Ținând cont de Declarația de Intenție privind "Antisemitismul în Europa astăzi" adoptată în 27 martie 2000 de către participanții la "Consultarea privind Antisemitismul în Europa Astăzi" reuniți la Strasbourg de către Secretarul General al Consiliului Europei;

Amintind Recomandarea (2001)15 a Comitetului Miniștrilor către statele membre privind predarea istoriei în Europa secolului XXI, aprobată de miniștrii educației cu ocazia seminarului ministerial care a avut loc la Strasbourg în octombrie 2002;

Amintind principiile conținute de Carta partidelor politice europene pentru o societate non-rasistă;

Luând notă de concluziile Conferinței OSCE privind antisemitismul, care a avut loc la Viena în 19-20 iunie 2003 și la Berlin în 28-29 aprilie 2004;

Amintind activitățile Uniunii Europene de luptă împotriva rasismului și discriminării și luând notă de concluziile seminarului "Europa împotriva

antisemitismului și pentru o uniune în diversitate”, organizat la Bruxelles în 19 februarie 2004;

Amintind că istoria Europei reprezintă o moștenire care ne obligă să ne păstrăm trecutul, rămânând vigilenți și împotrivindu-ne activ oricăror forme de manifestare ale rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței;

Omagiind memoria victimelor persecuției sistematice și a exterminării evreilor din Shoah, cât și a celorlalte victime ale politicilor de persecuție și exterminare rasiste din timpul celui de-al doilea război mondial;

Omagiind victimele evreiești ale masacrelor și persecuțiilor sistematice din timpul regimurilor totalitare de după cel de-al doilea război mondial cât și celelalte victime ale acestor politici;

Subliniind că, în acest sens, Consiliul Europei a fost creat în mod special pentru a apăra și promova valorile comune și juste, în special pentru a proteja și promova drepturile omului, valori pe care Europa a fost reclădită după atrocitățile celui de-al doilea război mondial;

Reamintind că lupta împotriva rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței se află în centrul protecției și promovării drepturilor omului și reprezintă o componentă integrantă;

Profund convingși că lupta împotriva antisemitismului, care solicită măsuri ce țin cont de specificitatea sa, face parte intrinsecă și integrantă din lupta împotriva rasismului;

Subliniind că antisemitismul a persistat pe parcursul secolelor în Europa;

Notând actuala intensificare a antisemitismului în numeroase țări europene și subliniind că această intensificare este, de asemenea, marcată de noi manifestări antisemite;

Constatând că aceste manifestări deseori au urmat îndeaproape evenimentele mondiale contemporane, cum ar fi situația din Orientul Mijlociu;

Subliniind că aceste manifestări nu sunt exclusiv rodul grupurilor marginale sau extremiste, ci sunt fenomene din ce în ce mai răspândite, inclusiv în școli, deseori fiind percepute ca fapte banale;

Constatând că în anumite țări antisemitismul, inclusiv în noile sale forme, continuă să fie încurajat într-o manieră deschisă sau codată, de anumite partide sau lideri politici printre care figurează nu numai partidele extremiste ci și anumite partide tradiționale;

Convinsă că un răspuns adecvat la astfel de fenomene nu poate fi dezvoltat decât prin intermediul eforturilor conjugate ale tuturor actorilor în cauză din societățile Europei, inclusiv ai reprezentanților diferitelor comunități, reprezentanților religioși, organizațiilor societății civile și a altor organisme esențiale;

Subliniind că lupta împotriva antisemitismului trebuie să însemne aplicarea deplină și eficientă a dispozițiilor juridice împotriva rasismului și a discriminării rasiale, împotriva tuturor vinovaților și în beneficiul tuturor victimelor, insistându-se în mod deosebit asupra dispozițiilor împotriva incitării la violență, ură și discriminare rasială;

Convinsă, printre altele, că această luptă trebuie să includă, de asemenea, promovarea dialogului și cooperării între diferitele componente ale societății la nivel local și național, inclusiv dialogul și cooperarea între diferitele comunități culturale, etnice și religioase;

Accentuând puternic rolul educației în promovarea toleranței și respectării drepturilor omului și chiar în lupta împotriva antisemitismului;

Recomandă guvernelor statelor membre:

- să confere o prioritate majoră luptei împotriva antisemitismului și să ia toate măsurile necesare pentru combaterea tuturor manifestărilor sale, indiferent de originea lor;
- să vegheze ca măsurile de luptă împotriva antisemitismului să aibă locul lor bine stabilit printre măsurile de luptă împotriva rasismului;
- să vegheze ca lupta împotriva antisemitismului să fie condusă la toate nivelurile de autoritățile publice (național, regional și local) și să faciliteze participarea unui evantai larg de actori din diferite sectoare ale societății (politic, juridic, economic, social, religios, educativ);
- să adopte o legislație împotriva antisemitismului care să țină cont de sugestiile ECRI din Recomandarea sa de politică generală nr. 7 privind legislația națională de luptă împotriva rasismului și discriminării rasiale;
- să vegheze ca legislația să prevadă ca pentru toate infracțiunile din sfera dreptului penal, motivarea rasistă, inclusiv motivarea antisemită să constituie o circumstanță agravantă;
- să vegheze ca în lupta împotriva rasismului, dreptul penal să țină cont de antisemitism și să penalizeze următoarele acte antisemite care sunt intenționate:

- a. incitarea publică la violență, ură sau discriminare a unei persoane sau a unui grup de persoane pe motiv de origine sau identitate evreiască;
 - b. injuriile sau defăimarea publică a unei persoane sau a unui grup de persoane din cauza originii sau identității evreiești reale sau presupuse;
 - c. amenințările adresate unei persoane sau unui grup de persoane din cauza originii sau identității evreiești reale sau presupuse;
 - d. exprimarea publică, în scop antisemit, a unei ideologii care calomniază sau denigrează un grup de persoane ca urmare a identității sau originii evreiești;
 - e. negarea, trivializarea, justificarea sau apologia publică a Shoah-ului;
 - f. negarea, trivializarea, justificarea sau apologia publică, în scop antisemit a genocidului, a crimelor împotriva umanității sau a crimelor de război comise împotriva persoanelor pe motivul originii lor sau a identității lor evreiești;
 - g. difuzarea sau distribuția publică, producția sau stocarea în scopul difuzării sau distribuirii publice în scop antisemit, a înscrisurilor, imaginilor sau a altor suporturi ce conțin manifestări precizate la punctele a), b), c), d), e), f) de mai sus;
 - h. degradarea sau profanarea, în scop antisemit, de bunuri sau monumente evreiești;
 - i. crearea sau conducerea unei grupări care promovează antisemitismul; susținerea acestei grupări (cum ar fi: finanțarea grupării, susținerea necesităților materiale, obținerea sau producerea de documente); participarea la activități cu intenția de a contribui la infracțiunile menționate la punctele a), b), c), d), e), f), g) de mai sus;
- să vegheze ca dreptul penal să acopere infracțiunile comise prin Internet, televiziunile prin satelit și alte mijloace moderne de comunicare;
 - să vegheze ca legea să prevadă obligația de a suprima finanțarea publică a organizațiilor care promovează antisemitismul, inclusiv în cazul partidelor politice;

- să vegheze ca legea să prevadă posibilitatea dezvoltării organizațiilor care promovează antisemitismul;
- să ia măsurile adecvate ca legislația care prevede și sancționează antisemitismul să fie aplicată efectiv;
- să propună un curs de formare focusat asupra persoanelor în cauză de la toate nivelurile sistemului juridic penal: poliție, parchet, judecători, pentru a le crește nivelul de cunoaștere privind infracțiunile antisemite și privind maniera în care astfel de acte pot fi urmărite judiciar eficient;
- să ia măsuri de încurajare a victimelor actelor antisemite de a face plângere în cazul unui act antisemit și să aplice un sistem eficient de colectare a datelor pentru asigurarea unei supravegheri minuțioase a urmărilor survenite după depunerea plângerilor;
- să creeze și să susțină funcționarea unui organism independent specializat în sensul definit de Recomandarea de politică generală nr. 2 a ECRI privind organismele specializate în lupta împotriva rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței la nivel național și să urmărească ca acțiunile acestui organism să acopere toate formele de antisemitism;
- să includă educația împotriva rasismului la toate nivelurile programei școlare și în manieră transversală, inclusiv sensibilizarea împotriva antisemitismului, a manifestărilor sale din istorie și în sensul combaterii diferitelor forme ale sale, și să vegheze ca profesorii să fi beneficiat de pregătirea necesară;
- să promoveze predarea istoriei poporului evreu și a aportului pozitiv al persoanelor, comunităților și culturii evreiești la societatea europeană;
- să promoveze în școli studiul Shoah-ului și a mecanismelor care au condus la acesta și să vegheze ca profesorii să fi avut o pregătire adecvată pentru a putea trata această chestiune astfel încât să-i determine pe copii să reflecteze atât la pericolele actuale cât și la maniera de prevenire a recurenței acestor tipuri de evenimente;
- să promoveze studiul și cercetarea masacrelor și persecuției sistematice ale evreilor și a altor persoane în timpul regimurilor totalitare de după al doilea război mondial;
- atunci când actele antisemite sunt comise în cadrul școlii, să vegheze ca prin intermediul pregătirii și a materialelor focusate directorii, profesorii și alți membri ai personalului să fie suficienți pregătiți pentru a reacționa la aceste probleme cu eficiență;

- să încurajeze dezbaterile printre profesioniștii din media privind rolul lor în lupta împotriva antisemitismului și a responsabilității speciale ce le revine în acest domeniu pentru a căuta ca, în acest sens, să prezinte evenimentele mondiale astfel încât să evite perpetuarea prejudecăților;
- să susțină rolul pozitiv pe care media îl pot avea în promovarea respectului reciproc și în combaterea stereotipurilor și prejudecăților antisemite;
- să susțină și să încurajeze proiectele independente de cercetare și monitorizare a manifestărilor antisemite;
- să susțină activitățile organizațiilor nonguvernamentale care joacă un rol important în lupta împotriva antisemitismului și în promovarea aprecierii diversității, dezvoltării dialogului, și să dezvolte dialogul și acțiunile comune împotriva rasismului între diferite comunități culturale, etnice și religioase;
- să ia măsurile necesare ca libertatea religioasă să fie integral asigurată și ca, în practicile zilnice ale instituțiilor publice, să fie prevăzută satisfacerea rezonabilă a necesităților culturale și a altor necesități;
- să susțină dialogul între diferitele comunități religioase la nivel local și regional pentru a combate stereotipurile și prejudecățile rasiste, inclusiv prin finanțarea și crearea unor forumuri oficiale de dialog multireligios;
- să vegheze ca responsabilii din sfera religiei de la toate nivelurile să evite amorsarea antisemitismului făcându-i să se simtă responsabili pentru învățăturile răspândite pe teren;
- să încurajeze actorii politici și liderii de opinie să ia poziție fermă în public împotriva antisemitismului, condamnând periodic diversele manifestări ale sale, inclusiv toate formele actuale și să declare cu fermitate că antisemitismul nu va fi tolerat.

ECRI

Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței

CRI (99) 54

Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței

COMPILAȚIE A RECOMANDĂRILOR DE POLITICĂ GENERALĂ A ECRI

Strasbourg, martie 2000

In cadrul activităților referitoare la teme generale, ECRI elaborează o serie de recomandări de politică generală adresate guvernelor tuturor statelor membre. Acestea acoperă principalele domenii ale luptei împotriva rasismului și intoleranței și furnizează liniile directoare pentru punerea în practică a politicilor naționale globale. Prima recomandare de politică generală a ECRI este deosebit de cuprinzătoare, incluzând aspectele juridice și non-juridice ale luptei împotriva rasismului și a intoleranței. Cea de-a doua recomandare a ECRI este axată asupra rolului organismelor naționale specializate în combaterea rasismului și a intoleranței (avocatul poporului, comisii etc.). A treia recomandare se referă la combaterea rasismului și intoleranței împotriva Romilor/Țiganilor. Cea de-a patra urmărește promovarea anchetelor naționale asupra experiențelor și percepției discriminării și rasismului din punctul de vedere al potențialelor victime. Cea de-a cincea recomandare de politică generală se referă la măsurile de combatere a intoleranței și discriminării împotriva musulmanilor.

CUPRINS

Pagină

Recomandarea de politică generală Nr. 1
Combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței.....

Recomandarea de politică generală Nr. 2
Organisme specializate pentru combaterea rasismului, xenofobiei,
antisemitismului și intoleranței la nivel național.....

Recomandarea de politică generală Nr. 3
Combaterea rasismului și intoleranței împotriva Romilor/Țiganilor.....

Recomandarea de politică generală Nr. 4
Anchete naționale asupra experiențelor și percepției discriminării
și rasismului din punctul de vedere al potențialelor victime.....

Recomandarea de politică generală Nr. 5
Combaterea intoleranței și discriminării împotriva musulmanilor.....

Recomandarea de politică generală Nr. 1 a Comisiei Europene împotriva Rasismului și a Intoleranței (ECRI) Combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței

Comisia Europeană împotriva Rasismului și a Intoleranței:

Amintind Declarația adoptată de șefii de stat și de guvern ai statelor membre ale Consiliului Europei la Summitul de la Viena din 8-9 octombrie 1993;

Amintind faptul că Planul de Acțiune asupra combaterii rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței, ca parte componentă a acestei Declarații a invitat Comitetul Miniștrilor să înființeze Comisia Europeană împotriva Rasismului și a Intoleranței cu mandatul, printre altele, de a formula recomandări de politică generală către statele membre;

Având în vedere propunerile conținute de Recomandarea Nr. 1275 asupra luptei împotriva rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței adoptată de Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei la 28 iunie 1995;

Convinsă că o luptă eficientă împotriva rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței implică o abordare susținută și cuprinzătoare, concretizată printr-o gamă largă de măsuri care se completează și se întăresc reciproc, acoperind toate aspectele vieții;

Recunoscând diversitatea socială, economică și juridică a statelor membre și necesitatea adoptării de măsuri specifice în domeniu, care să reflecte această diversitate;

Conștienți de faptul că nu sunt suficiente doar măsurile juridice în combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței, dar că acestea au, totuși, o importanță primordială și că aplicarea defectuoasă a legislației existente, discreditează ansamblul măsurilor adoptate în lupta împotriva rasismului și intoleranței;

Amintind faptul că strategiile preventive pe termen mediu și lung care se bazează în special pe măsurile cu caracter educativ sunt cruciale pentru a limita diversele manifestări ale rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței și exprimând în acest sens sprijinul său pentru inițiativa adoptată în cadrul Consiliului Europei, în special în domeniul predării istoriei, precum și pentru Recomandarea (84)18 asupra pregătirii profesorilor în domeniul educației pentru înțelegere interculturală, în special în contextul migrării, precum și pentru Recomandarea R(85)7 asupra predării și învățării drepturilor omului în școli;

Recunoscând rolul activ pe care media îl poate avea în promovarea culturii, toleranței și înțelegerii reciproce;

Dorind ca prin această primă recomandare de politică generală, complementară altor eforturi întreprinse la nivel internațional, să ajute statele membre în combaterea eficientă a rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței, prin propunerea de

măsuri concrete și specifice într-un număr limitat de domenii care sunt în mod special pertinente;

Recomandă guvernelor statelor membre următoarele:

A. REFERITOR LA DREPTUL NAȚIONAL, APLICAREA LEGII ȘI RECUSURILE JUDICIARE

- Să determine angajarea statului, ca prin ordinea sa juridică internă, de exemplu în cadrul Constituției sau a Legii fundamentale, să asigure tratamentul egal al tuturor persoanelor și să lupte împotriva rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței.
- Să semneze și să ratifice instrumentele juridice internaționale care figurează în anexă.
- Să fie adoptate măsuri prin care dreptul național penal, civil și administrativ să combată în mod expres și specific, rasismul, xenofobia, antisemitismul, și intoleranța, care prevăd, în special:
 - că discriminarea în angajare și în furnizarea de bunuri și servicii către public este ilegală;
 - că actele rasiste și xenofobe sunt pedepsite cu severitate prin metode cum ar fi:
 - definind drept delict specific delictelor comune care au un caracter rasist sau xenofob;
 - ținând cont în special de motivațiile rasiste sau xenofobe ale autorului delictului;
 - că infracțiunile penale cu caracter rasist sau xenofob pot fie urmărite din oficiu;
 - că, în conformitate cu obligațiile asumate de către state sub incidența instrumentelor internaționale, și în special a Articolului 10 și 11 a Convenției Europene a Drepturilor Omului,

exprimarea orală, în scris și audio-vizuală și alte forme de exprimare, inclusiv media electronică, care incită la ură, discriminare și violență împotriva grupurilor rasiale, etnice, naționale sau religioase sau împotriva membrilor acestora, pe motiv că aceștia aparțin unui asemenea grup, sunt considerate, din punct de vedere juridic, drept o infracțiune penală, care vizează, de asemenea, producția, distribuția și depozitarea pentru distribuție a materialului în chestiune;
- În conformitate cu obligațiile internaționale menționate mai sus, să fie adoptate măsuri, inclusiv, dacă este nevoie, măsuri juridice, pentru combaterea organizațiilor rasiste – fiind conștienți că acestea pot reprezenta un pericol la

adresa drepturilor omului și grupurilor minoritare – inclusiv interzicerea unor asemenea organizații dacă se consideră că astfel se contribuie la lupta împotriva rasismului;

- Să sensibilizeze publicul larg asupra legislației în domeniul combaterii rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței;
- Să acorde prioritate urmărilor penale împotriva delictelor cu caracter rasist sau xenofob și acestea să fie desfășurate într-o manieră energică și consecventă;
- Să colecteze și să publice date statistice precise asupra numărului de delictе rasiste sau xenofobe semnalate de poliție, de urmăriri, asupra motivelor din cauza cărora nu s-a efectuat urmărirea și asupra rezultatului cazurilor;
- Să ofere victimelor discriminării recursuri legale adecvate, fie în drept penal sau în drept administrativ și civil, acolo unde pot fi asigurate compensații pecuniare sau alte compensații;
- Să pună la dispoziția victimelor discriminării asistență juridică adecvată atunci când acestea doresc să facă un recurs legal;
- Să facă cunoscute recursurile legale și mijloacele de a avea acces la acestea.

B. REFERITOR LA POLITICILE ÎN ANUMITE DOMENII

- Să se adopte măsuri în domeniul educației și informației în vederea întăririi luptei împotriva rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței;
- Să se adopte politici care să întărească sensibilizarea asupra bogăției pe care diversitatea culturală o aduce societății;
- Să se realizeze cercetări asupra naturii, cauzelor și manifestărilor rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței la nivel local, regional și național;
- Să vegheze pentru ca programele școlare, de exemplu cele în domeniul predării istoriei, să fie astfel întocmite încât să întărească aprecierea diversității culturale;
- Să înființeze și să susțină cursuri de pregătire pentru promovarea sensibilității culturale, conștientizarea prejudecăților și cunoașterea aspectelor legale ale discriminării pentru cei responsabili cu recrutarea și promovarea procedurilor, pentru cei care au contact direct cu publicul și pentru cei care trebuie să vegheze ca persoanele din organizații să se conformeze normelor și politicilor de nediscriminare și egalitate a șanselor;
- Să asigure, în special, ca asemenea pregătiri să fie introduse și menținute pentru poliție, pentru personalul din instanțele de justiție penală, pentru

personalul penitenciarelor și personalul care are de-a face cu non-cetățeni, în special refugiații și cei care solicită azil;

- Să încurajeze funcționarii publici să fie conștienți de necesitatea promovării toleranței în declarațiile lor publice;
- Să vegheze pentru ca poliția să trateze în mod egal toți membrii publicului și să se abțină de la orice fel de act de rasism, xenofobie, antisemitism și intoleranță;
- Să dezvolte structurile formale și informale de dialog dintre poliție și comunitățile minoritare și să vegheze pentru existența unui mecanism care să permită cercetarea într-o manieră independentă a incidentelor și domeniile de conflict dintre poliție și grupurile minoritare;
- Să încurajeze recrutarea de membri ai grupurilor minoritare în serviciile publice, la toate nivelurile, și în special în poliție și în personalul auxiliar;
- Să vegheze ca serviciile publice, cum ar fi cele de sănătate, de ajutor social și de educație să fie accesibile tuturor, fără discriminare;
- Să se adopte măsuri specifice, cum ar fi furnizarea de informații cu țintă, pentru a asigura faptul ca toate grupurile în drept să aibă acces la aceste servicii;
- Să se promoveze și să se sporească egalitatea reală a șanselor prin asigurarea existenței unor măsuri speciale de pregătire care să ajute oamenii aparținând minorităților naționale să intre pe piața de muncă;
- Să inițieze cercetarea practicilor discriminatorii și a barierelor sau mecanismelor de excludere din sectorul public și privat de locuințe;
- Să asigure ca sectorul public de locuințe să fie alocat pe baza criteriilor publicate care sunt justificabile, adică cele care asigură accesul egal al tuturor acelorora în drept, indiferent de originea lor etnică;
- Având în vedere că este dificil să se dezvolte și să se implementeze în mod eficient politici în domeniile aflate în discuție în absența datelor bune, să se strângă, în concordanță cu legislația europeană, reglementări și recomandări asupra protecției datelor și protecției intimității, acolo și atunci când este nevoie, date care vor sprijini evaluarea situației și experiențelor grupurilor care sunt vulnerabile în mod deosebit față de rasism, xenofobie, antisemitism și intoleranță.

ANEXĂ

Lista instrumentelor juridice internaționale în domeniu

- Convenția pentru Protecția Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale (Convenția Europeană a Drepturilor Omului) (1950) și protocoalele adiționale;
- Convenția Organizației Națiunilor Unite referitoare la Statutul Refugiaților (1951)
- Convenția Organizației Internaționale a Muncii referitoare la Discriminare în materie de angajare și profesie;
- Carta Socială Europeană (1961) și protocoalele sale adiționale;
- Convenția UNESCO referitoare la Lupta împotriva Discriminării în Educație (1960);
- Convenția Internațională pentru Eliminarea Tuturor Formelor de Discriminare Rasială (1965);
- Pactul Internațional relativ la Drepturile Economice, Sociale și Culturale (1966);
- Pactul Internațional relativ la Drepturile Civile și Politice (1966) și primul său protocol adițional;
- Carta Europeană a Limbilor Regionale și Minoritare (1992);
- Convenția-cadru pentru Protecția Minorităților Naționale (1995).

Recomandarea de politică generală Nr. 2 a Comisiei Europene împotriva Rasismului și Intoleranței (ECRI)

Organisme specializate de combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței la nivel național

Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței (ECRI):

Reamintind Declarația adoptată de șefii de stat și de guvern ai statelor membre ale Consiliului Europei, la Summitul de la Viena din 8-9 octombrie 1993;

Reamintind că Planul de Acțiune privind combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței, definit în cadrul acestei Declarații, a invitat Comitetului Miniștrilor să înființeze Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței care are ca mandat, printre altele, formularea recomandărilor de politică generală pentru statele membre;

Luând în considerare Rezoluția 48/134 adoptată de Adunarea Generală a Națiunilor Unite la 20 decembrie 1993 privind Instituțiile Naționale pentru Promovarea și Protejarea Drepturilor Omului;

Luând în considerare, de asemenea, principiile fundamentale stabilite la prima întâlnire internațională a Instituțiilor Naționale pentru Promovarea și Protejarea Drepturilor Omului, ținută la Paris în 7-9 octombrie 1991 (cunoscute ca "Principiile de la Paris");

Reamintind diferitele Rezoluții adoptate la prima și la a doua întâlnire europeană a Instituțiilor Naționale pentru Promovarea și Protejarea Drepturilor Omului, ținute la Strasbourg în 7-9 noiembrie 1994 și, respectiv, la Copenhaga în 20-22 ianuarie 1997;

Luând în considerare Recomandarea nr. R (85) 13 a Comitetului Miniștrilor privind instituția Avocatului Poporului;

Luând, de asemenea, în considerare lucrările desfășurate în cadrul Comitetului Director pentru Drepturile Omului (CDDR) referitoare la înființarea instituțiilor naționale independente a drepturilor omului;

Subliniind că lupta contra rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței reprezintă o parte integrantă a protejării și promovării drepturilor fundamentale ale omului;

Reamintind propunerea ECRI de întărire a clauzei de nediscriminare (Articolul 14) a Convenției Europene a Drepturilor Omului;

Profund convinsă că fiecare trebuie să fie protejat împotriva discriminării bazate pe rasă, culoare, limbă, religie, origine națională sau etnică sau împotriva discriminării care poate indirect să provină din aplicarea legii în aceste domenii;

Convinsă de necesitatea de a acorda cea mai mare prioritate măsurilor de aplicare integrală a legislației și a politicilor destinate combaterii rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței;

Reamintind că o strategie eficientă împotriva rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței se bazează în mare parte pe sensibilizarea, informarea și educarea publicului cât și pe protejarea și promovarea drepturilor indivizilor care aparțin grupurilor minoritare;

Convinsă că organismele specializate în combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței la nivel național pot contribui prin acțiuni concrete la diferite niveluri, la întărirea eficienței ansamblului de măsuri luate în acest domeniu și la asigurarea consilierii și a informării autorităților naționale;

Apreciind faptul că astfel de organisme specializate au fost deja înființate și funcționează în câteva state membre;

Recunoscând că forma pe care aceste organisme o ia poate varia în funcție de circumstanțele din diferitele state membre și poate face parte dintr-un organism cu obiective mai largi din domeniul drepturilor omului în general;

Recunoscând, de asemenea, necesitatea guvernelor însăși de a furniza informații și de a fi accesibile organismelor specializate și de a le consulta asupra problemele relevante funcțiilor lor;

Recomandă guvernelor statelor membre:

1. să ia în considerare cu atenție posibilitatea înființării de organisme specializate în combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței la nivel național, în cazul în care astfel de organisme nu există deja;
2. pentru examinarea acestei probleme să se ghideze după principiile de bază conținute în anexa acestei recomandări și să se inspire din acestea în măsura în care aceste principii constituie opțiuni prezentate spre a fi discutate la nivel național.

Anexa la Recomandarea de politică generală Nr. 2 a ECRI

Principiile de bază referitoare la organismele specializate în combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței la nivel național

Capitolul A: statutele care instituie organismele specializate

Principiul 1

Mandat

1. Organismele specializate ar trebui dotate cu un mandat enunțat clar printr-un text constituțional sau alt text legislativ;
2. Mandatul organismelor specializate ar trebui să stabilească alcătuirea, sfera de competență, atribuțiile statutare, responsabilitățile și finanțarea acestora.

* * *

Capitolul B: forme alternative de organisme specializate

Principiul 2

1. Conform tradițiilor juridice și administrative ale țărilor în care acestea sunt stabilite, organismele specializate pot lua diferite forme.
2. Rolul și funcțiile stabilite prin intermediul principiilor de mai sus ar trebui îndeplinite de organisme care ar putea lua forma, de exemplu, a comisiilor naționale pentru egalitate rasială, a Avocatului Poporului pentru discriminare etnică, a centrelor/oficiilor pentru combaterea rasismului și promovarea egalității șanselor, sau alte forme, inclusiv a organismelor cu obiective mai largi din sfera drepturilor omului în general.

* * *

Capitolul C: funcțiile și responsabilitățile organismelor specializate

Principiul 3

În funcție de circumstanțele, legea și practica națională organismele specializate ar trebui să conțină cât mai multe din funcțiile și responsabilitățile următoare:

- a. să lupte pentru eliminarea diferitelor forme de discriminare stabilite în preambul și să promoveze egalitatea șanselor și a bunelor relații între persoanele aparținând tuturor grupurilor diferite;
- b. să urmărească conținutul și efectele legislației și ale actelor administrative relevante pentru combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și

intoleranței și să facă propuneri, dacă este necesar, pentru modificarea legislației în cauză;

- c. să consilieze autoritățile legislative și executive pentru a îmbunătăți reglementările și practica în domeniile relevante;
- d. să furnizeze ajutor și asistență, inclusiv ajutor juridic, victimelor pentru a le proteja drepturile în fața instituțiilor și tribunalelor;
- e. în funcție de cadrul juridic al țării în cauză, să facă recurs dacă și când este necesar sesizând, dacă este cazul, tribunalele sau alte instanțe judiciare;
- f. să se sesizeze de plângerile și petițiile referitoare la anumite cazuri și să caute concilierea fie pe cale amiabilă fie, în limitele prescrite de lege, prin decizii juridice constrângătoare;
- g. să dețină puterile adecvate pentru obținerea probelor și informațiilor în vederea realizării funcțiilor descrise mai sus;
- h. să furnizeze informații și sfaturi organismelor și instituțiilor interesate, incluzând organismele și instituțiile statului;
- i. să emită avize referitoare la normele de practică anti-discriminatorie din domeniile specifice, norme care să dețină fie putere de lege, fie să fie aplicabile în mod voluntar;
- j. să promoveze și să contribuie la pregătirea unor anumite grupuri-țintă, fără prejudiciu față de rolul fundamental în materie de pregătire care revine organizațiilor profesionale în cauză;
- k. să promoveze sensibilizarea publicului larg asupra problemelor de discriminare și să producă și să publice informații și documente pertinente;
- l. să sprijine și să încurajeze organizațiile cu obiective similare cu cele ale organismelor specializate;
- m. să țină cont și, dacă este cazul, să reflecte preocupările acestor organizații.

* * *

Capitolul D: administrarea și funcționarea organismelor specializate

Principiul 4

Compoziția

Compoziția organismelor specializate sub forma comisiilor și a altor forme asemănătoare, ar trebui să reflecte societatea în ansamblul și diversitatea ei.

Principiul 5

Independența și responsabilitatea

1. Organismelor specializate ar trebui să li se atribuie fonduri suficiente pentru a-și duce la îndeplinire eficient funcțiile și responsabilitățile, iar fondurile ar trebui să fie supuse anual aprobării parlamentului;
2. Organismele specializate ar trebui să funcționeze fără intervenția statului și cu toate garanțiile necesare independenței lor, incluzând libertatea de a-și numi propriul personal, a-și gestiona resursele proprii după cum consideră și a-și exprima public punctele lor de vedere;
3. Organismele specializate trebuie să producă în mod independent rapoarte privind acțiunile lor, având la bază obiective clare și, dacă este posibil, care pot fi evaluate, pentru a fi dezbătute în parlament;
4. Mandatul organismelor specializate trebuie să enunțe clar dispoziții referitoare la nominalizarea membrilor săi și trebuie să conțină garanții adecvate contra destituirii arbitrare sau a ne-înnoirii arbitrare a unei numiri, atunci când re-înnoirea reprezintă regula.

Principiul 6

Accesibilitatea

1. Organismele specializate ar trebui să fie ușor accesibile persoanelor a căror drepturi sunt protejate de acestea;
1. Organismele specializate ar trebui să stabilească, acolo unde este cazul, oficii locale care să le mărească accesibilitatea și care să le îmbunătățească eficiența funcțiilor de educare și pregătire.

* * *

Capitolul E: stilul de operare al organismelor specializate

Principiul 7

1. Organismele specializate ar trebui să opereze astfel încât să maximizeze calitatea studiilor și avizele lor și prin aceasta, credibilitatea lor în fața autorităților naționale și ale comunităților ale căror drepturi ele urmăresc să le protejeze și să le întărească;
2. Prin stabilirea organismelor specializate, statele membre ar trebui să urmărească ca acestea să dețină un acces adecvat la guvern, să fie prevăzute de la guvern cu suficiente informații care să le asigure îndeplinirea funcțiilor lor și să fie pe deplin consultate în problemele de competență lor;
3. Organismele specializate ar trebui să se asigure că operează într-o manieră care este clar independentă politic.

Recomandarea de politică generală Nr.4 a ECRI

Anchete naționale asupra experienței și percepției discriminării și rasismului din punctul de vedere al potențialelor victime

Comisia Europeană împotriva Rasismului și a Intoleranței:

Amintind Declarația adoptată de șefii de stat și de guvern ai statelor membre ale Consiliului Europei la Summitul de la Viena din 8-9 octombrie 1993;

Amintind faptul că Planul de Acțiune asupra combaterii rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței, definit în cadrul acestei Declarații, a invitat Comitetul Miniștrilor să înființeze Comisia Europeană împotriva Rasismului și a Intoleranței, care are ca mandat, printre altele, formularea de recomandări de politică generală adresate statelor membre;

Amintind, de asemenea, faptul că Declarația Finală și Planul de Acțiune adoptate de șefii de stat și de guvern ai statelor membre ale Consiliului Europei în cadrul celui de-al doilea Summit de la Strasbourg din 10-11 octombrie 1997;

Subliniind faptul că această Declarație Finală confirmă obiectivul statelor membre ale Consiliului Europei de a construi o societate europeană mai liberă, mai tolerantă și mai dreaptă și să facă apel, de asemenea, pentru intensificarea luptei împotriva rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței;

Amintind faptul că în Recomandarea de politică generală nr. 1, ECRI a chemat guvernele statelor membre să colecteze, în acord cu legislația europeană, reglementări și recomandări asupra protecției datelor și protecției intimității, acolo și atunci când este necesar, date care vor permite evaluarea situației și experiențelor grupurilor deosebit de vulnerabile în fața rasismului, xenofobiei, antisemitismului;

Subliniind faptul că datele statistice asupra actelor rasiste și de discriminare și asupra situației grupurilor minoritare, în toate domeniile vieții în societate, sunt indispensabile pentru identificarea problemelor și pentru formularea politicilor;

Convinși că acest tip de date statistice trebuie să fie completate de date referitoare la atitudini, opinii și percepții;

Considerând în acest sens, că, pe lângă anchetele în rândul populației, studiile orientate care vizează cunoașterea experienței și percepției rasismului și discriminării de către potențialele victime, pot constitui o sursă inovatoare și valoroasă de informare;

Considerând că rezultatele acestor anchete pot fi folosite în diverse moduri pentru a sublinia problemele și a ameliora situația;

Considerând, de asemenea, că recunoașterea validității experiențelor și percepțiilor potențialelor victime transmit un mesaj important atât populației, ca întreg, cât și grupurilor vulnerabile;

Studiind faptul că organizațiile de anchetă de acest fel din Europa vor furniza o imagine mai detaliată a situației în ceea ce privește rasismul și discriminarea, atât la nivel național cât și la nivel european;

Recomandă guvernelor statelor membre să adopte dispoziții care să asigure organizarea de studii naționale asupra experiențelor și percepției discriminării și rasismului de către potențialele victime, inspirându-se din liniile directoare anexate prezentei recomandări.

Anexă la recomandarea de politică generală nr. 4 a ECRI

Linii directoare pentru organizarea anchetelor asupra experiențelor și percepției rasismului și discriminării din punctul de vedere al potențialelor victime

I. Obiectivele generale ale acestor anchete

1. Scopul tipului de anchetă menționată în această recomandare este de a crea o imagine a problemelor rasismului și intoleranței din punctul de vedere al victimelor actuale sau potențiale. Această abordare inovatoare presupune realizarea unei anchete în rândul membrilor diverselor grupuri vulnerabile față de actele de rasism, xenofobie, antisemitism și intoleranță, cu întrebări care să vizeze obținerea de informații asupra experienței în materie de rasism și discriminare și asupra modului în care sunt percepute diversele aspecte ale societății în care aceștia trăiesc. Datele strânse se referă, așadar, la percepțiile și experiențele membrilor grupurilor vulnerabile. Aceste date pot completa și îmbogăți, prin mai multe date referitoare la incidente rasiste și niveluri de discriminare în diverse domenii și date referitoare la opinii și atitudini ale majorității populației referitoare la grupurile minoritare și problemele de rasism și intoleranță.

II. Organizarea practică a anchetelor

2. Conceperea și derularea acestor tipuri de anchete poate fi încredințată cercetătorilor sau institutelor cu experiență în domeniul rasismului și intoleranței, organismele de cercetare în materie de anchetă asigurând activitatea de teren.

3. Grupurile minoritare alese drept “categorii” pentru anchetă, vor depinde de circumstanțele naționale, și vor putea include, de exemplu, grupuri de imigranți, minorități naționale și/sau alte grupuri vulnerabile.

4. Factorii care trebuie avuți în vedere în cadrul selectării grupurilor alese drept “categorii”, trebuie să includă mărimea populației țintă și informații deja disponibile în ceea ce privește gradul de discriminare cu care se confruntă fiecare grup (de exemplu, statistici de angajare, informații asupra plângerilor în domeniul discriminării).

5. Poate fi oportună includerea grupurilor de “control” sau “contrast” pentru a se face o comparație de bază: de exemplu poate fi inclus în anchetă un grup minoritar, care în mod obișnuit nu pare a se confrunța cu probleme de discriminare și rasism.

6. Statisticile bune asupra populației care conțin informații asupra variabilelor cum ar fi locul nașterii, originea etnică, religie, limba maternă, cetățenie, etc., facilitează organizarea unor asemenea anchete. Dacă nu pot fi furnizate acest tip de date trebuie găsite alte mijloace de identificare și de găsire a persoanelor potrivite.

7. Trebuie să se țină cont de faptul că anumite grupuri care pot fi mai expuse rasismului și discriminării – de exemplu imigranții ilegali – pot fi greu accesibile pentru întocmirea acestor anchete.

III. Conceperea anchetelor

8. Pe lângă întrebările referitoare la controlul socio-economic și la alte elemente factuale, întrebările anchetei pot aparține următoarelor categorii mari:

- întrebări referitoare la situații concrete, cum ar fi raporturile cu diverse autorități (de ex. poliția, serviciile de sănătate, serviciile sociale, instituțiile de educație) precum și cu alte organisme (de ex. bănci, agenții imobiliare) și așezări (de ex. locuri de muncă, restaurante, locuri de recreere, magazine): întrebările pot fi legate de cât de des, într-o anumită perioadă de timp, (de ex. anul trecut sau în ultimii cinci ani) persoanele anchetate a fost victimele tratamentelor nedrepte din cauza apartenenței la un grup minoritar și la ce fel de tratament nedrept au fost supuse;
- întrebări referitoare la perceperea șanselor de participare pe picior de egalitate la viața din cadrul societății, la sensibilizarea asupra prevederilor specifice stabilite pentru ameliorarea situației grupurilor minoritare și la măsura în care aceste șanse devin realitate (de ex. șansele de reușită școlară și posibilitățile de formare profesională și de angajare).
- întrebări referitoare la percepții și atitudini: temele tratate pot include, dacă este nevoie, gradul de încredere în instituții, atitudinile față de imigrare sau politicile referitoare la minorități, evaluarea unei țări ca fiind rasistă sau xenofobă, probleme referitoare la religie, atitudini față de alte grupuri, dificultăți în stabilirea de contacte cu populația majoritară, identificarea cu țara gazdă și cu țara de origine, planuri de a rămâne sau de a se întoarce, unde se simt “mai acasă”, etc. Includerea unor astfel de teme face posibilă relevarea relațiilor interesante dintre gradul de discriminare experimentată și diversele atitudini și percepții.

9. Trebuie menționat faptul că asemenea întrebări generează, în special, date asupra *experiențelor subiective* de discriminare. Cu toate acestea, este oricum dificil să se studieze actele de discriminare obiectiv și “in vivo”, acestea existând în cadrul tuturor aspectele vieții cotidiene. Rapoartele asupra experiențelor subiective de discriminare reprezintă indicatori valoroși, în special când sunt confruntate cu alte tipuri de informații cum ar fi statisticile de șomaj, cazierile judiciare, plângerile la tribunal, etc.

IV. Urmările anchetelor

10. După o anumită perioadă de timp, poate fi organizată o continuare al anchetei în scopul cunoașterii evoluției fenomenului de discriminare și de rasism în timp, sau pentru a include diverse grupuri.

11. Rezultatele anchetei pot fi utilizate în diverse moduri, de ex.: pentru a evidenția domeniile în care trebuie întreprinse măsuri, pentru evaluarea și elaborarea politicilor care țin cont de experiența și preocupările grupurilor interesate, pentru a crește sensibilizarea opiniei publice și înțelegerea problemelor de discriminare din punctul de vedere al victimelor, pentru a crește sensibilizarea în rândul celor ce lucrează în domenii specifice asupra felului în care instituțiile și practica acestora (de ex., poliția, cei care angajează, prestatorii de servicii) sunt percepute de grupurile minoritare.